

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑΣ (Γ.Β.Μ.).....	33
● Ο ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑΣ ΚΑΙ «ΕΞΑΗΜΕΡΟΥ» (Βασιλ. Σταθάκη).....	35
● ΟΜΟΡΦΕΣ ΘΥΜΙΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΚΑΜΠΟ (Καθηγ. Βασίλη Κέκη) ..	38
● ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΩΜΑΤΙΔΙΟ ΧΙΓΓΣ (Καθηγ. Ήλια Κατσούφη)	43
● ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ (Κυριάκου Παπακυριάκου)....	46
● ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ (ποίημα Έλευθ. Μάϊνα).....	54
● ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΤΑ ΑΝΟΙΚΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ (Πανορμίτη).....	55
● ΣΧΟΛΙΑ.....	56
● ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τομ. Έπικοινωνίας τής Χ.Ε.Ε.)	58
● ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (ποίημα Γ. Βερίτη)	61
● ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	62

ΕΤΟΣ 75ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2012

ΑΡΙΘ. 728

ΕΥΡΩ 1,50

**Πρός τούς κ.κ. Συνδρομητάς
τῶν «Ακτίνων»**

Μέ τήν ἔναρξη τοῦ νέου ἔτους ὑπενθυμίζομε στούς φίλους συνεργάτας-συνδρομητάς μας, τήν ἀνάγκη νά ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τή συνδρομή τους γιά τό ἔτος 2012.

Ἡ συνδρομή διά τό 2012 παραμένει ἡ ἕδια ἡτοι ΕΥΡΩ 15, παρά τήν μεγάλη αὔξηση τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.

Παρακαλοῦμε διά τήν ἐγκαιρον καταβολήν τῆς συνδρομῆς ὥστε νά συνεχίζεται τακτικά καί ἀπρόσκοπτα ἡ κυκλοφορία τῶν «Ακτίνων».

● ● ●

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΟΥΣ 2012

Ἐσωτερικοῦ: ΕΥΡΩ 15 - Κύπρου: ΕΥΡΩ 20 -

Ἐξωτερικοῦ γενικῶς: ΕΥΡΩ 30

Ἡ συνδρομή καταβάλλεται στά γραφεῖα μας, Ἀθηνῶν (Καρύτση 14), Θεσσαλονίκης (Ἄγιας Σοφίας 41). Ἡμπορεῖ ἐπίσης νά ἀποστέλλεται διά ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς εἰς τό Γραφεῖον μας τῶν Ἀθηνῶν (Καρύτση 14 – 105 61 Ἀθῆνα).

Εἰδικῶς οἱ συνδρομηταί μας τῆς ἐπαρχίας ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν συνδρομή τους, ἔναντι κανονικῆς ἀποδείξεως πληρωμῆς, εἰς τούς ἔθελοντάς ἀντιπροσώπους ἡ συνεργάτας μας στίς πόλεις ὅπου ύπάρχουν.

Οἱ συνδρομηταί μας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν συνδρομή τους, εἰς τόν λογαριασμόν μέ μορφή I.B.A.N. γιά ἐμβάσματα τῆς Eurobank μέ ἀριθμό: GR 1102602010000940100366081, ἡ νά τήν ἀποστέλλουν μέ τραπεζική ἐπιταγή εἰς διαταγήν τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ακτίνων».

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Έτος 75ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2012

Αριθ. 728

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑΣ

Χαριτωμένος ό ανθρωπος της αύτογνωσίας. Διαθέτει τήν πιό μεγάλη ἀρετή. Είναι προσγειωμένος. Γνωρίζει τόν έαυτό του καί τίς δυνατότητές του. Ή ἔλλειψή της δημιουργεῖ εξωπραγματικούς. Υπερεκτιμοῦν τόν έαυτό τους καί ύποτιμούν τούς ἄλλους. Καί ἐκεῖ πού ή ύπεροχή τοῦ ἄλλου είναι φανερή δέν θέλουν νά τήν ἀναγνωρίσουν. Γι' αύτό καί στέκεται κανείς μέ θαυμασμό στίς λιγοστές ἔστω περιπτώσεις παραδοχῆς τοῦ ἀξιότερου. Ένα τέτοιο παράδειγμα ἀληθινοῦ μεγαλείου ἀναφέρεται στή ζωή ἐνός μεγάλου ἐπιστήμονα τοῦ Φ. Ἀντλερ.

Βρισκόμαστε στό ξεκίνημα τής ἐπιστημονικῆς σταδιοδρομίας τοῦ Ἀϊνστάϊν, ό όποιος προσπαθοῦσε νά καταλάβῃ τήν ἔδρα τής Φυσικῆς στό Πανεπιστήμιο τής Ζυρίχης. Συνηποψήφιός του ό Φ. Ἀντλερ. Ο πατέρας τοῦ Ἀντλερ ἀνῆκε στά ύψηλά στελέχη τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τής Αύστριας. Δέν ήταν σύγουρη ή ἐκλογή τοῦ Ἀντλερ. Ήταν δύμως βέβαιη ή ἀποτυχία τοῦ φτωχοῦ Ἐβραίου φυσικοῦ. Ή ἐκλογή γινόταν μέ κριτήρια πολιτικά.

Ο Ἀντλερ ἔμαθε ποιός ήταν ό συνυποψήφιός του. Τότε φάνηκε τό ψυχικό μεγαλεῖο καί ή ἀνωτερότητά του. Χωρίς δισταγμό δηλώνει στίς ἀρμόδιες πανεπιστημιακές ἀρχές κάτι σπάνιο: «Οταν ύπαρχη ή δυνατότητα νά ἔχουμε στό Πανεπιστήμιο μας ἀνθρωπό τοῦ μεγέθους τοῦ Ἀϊνστάϊν ή ἐκλογή μουν θά ἀποτελοῦσε καθαρή ἀνοησία. Οι ίκανότητές μου στή φυσική δέν μποροῦν οὔτε ἀπό μακριά νά συγχριθοῦν μέ τίς ίκανότητες τοῦ Ἀϊνστάϊν. Μή χάνετε γιά πολιτικούς λόγους τήν εὐκαιρία νά ύψωστε τή στάθμη τοῦ Πανεπιστημίου μας».

Δήλωση πού προκαλεῖ ἀληθινό θαυμασμό. Ή ἀναγνώριση τοῦ ἄλλου, τοῦ ἀξιότερου, ἀποκαλύπτει ἀποδέσμευση ἀπό τό ἀρρωστημένο ύπερτροφικό ἐγώ. Ο ἐγωπαθής δέν ἀναγνωρίζει κανένα ἄλλον ἐκτός ἀπό τόν έαυτό του. Τό ἐγώ του φουντώνει τίς φιλοδοξίες του. Καί σ' αύτό τό βωμό θυσιάζει κάθε ἄξιο καί ίκανό: Τήν ἀξιοκρατία καί τήν πρόσδο τής κοινωνίας. Ο ἐγωπαθής δέν σκέπτεται ἀν ἔχη τίς προϋποθέσεις, γιά νά καταλάβῃ ἐπάξια μιά

θέση. Ή φιλοδοξία του τόν τυφλώνει. Καί γιά νά πετύχη τούς σκοπούς του, εἶναι πρόθυμος νά χρησιμοποιήση όποιοιδήποτε μέσο. Ἀρκεῖ νά ἀνέβῃ αὐτός καί ἄς παραμερίση δόλους τούς ἄλλους. Καί μόνο αὐτό; Στίς ἐπιδιώξεις του γίνεται ἀδίστακτος. Δέν δυσκολεύεται νά κατηγορήσῃ, νά συκοφαντήσῃ, νά κηλιδώσῃ, γιά νά μειώσῃ καί ἔξουθενώσῃ τόν ἀνταγωνιστή του. Εἶναι ἀντίπαλός του ό ἄλλος; Αὐτό τοῦ ἀρκεῖ. Πρέπει νά βγῆ ἀπό τή μέση. Μά εἶναι πιό ἄξιος καί ἵκανός ἀπό αὐτόν. Δέν τόν ἐνδιαφέρει.

Ἐύτυχῶς ὅμως πού ὑπάρχει καί ἡ ἄλλη ὅψη. Ὅπως τήν εἰδαμε καί τήν θαυμάσαμε στόν Ἀντλερ. Ὅπως θά μπορούσαμε νά τήν καμαρώσουμε σέ παλιά καί σύγχρονα παραδείγματα, ἔστω λιγοστά, ἴδιαίτερα ὅμως θαυμαστά. Ἀπό τά πιό χαρακτηριστικά τό ὑπόδειγμα τοῦ μεγάλου καί ταπεινοῦ προφήτη, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Τόν ἐγκωμίασε γιά τήν μεγάλη ἀρετή του ό ἴδιος ό Κύριος. Σπάνια ἡ ταπεινωσή του. Σύνθημά του ἡ προβολή καί ἀναγνώριση τοῦ ἄλλου. Τό διακηρύττει ἀνεπιφύλακτα: «**Ἡ χαρά ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι**» (Ιωάν. γ' 29-30).

Τό γνώρισμα τῶν μεγάλων εἶναι νά ἀναγνωρίζουν καί νά ὁμολογοῦν τήν ὑπεροχή τῶν πιό μεγάλων ἀπό αὐτούς. Ὅσο πιό μικρός εἶναι κανείς τόσο πιό μεγάλο θεωρεῖ τόν ἔαυτό του καί τόσο δέν ἀναγνωρίζει κανένα ἄλλον. Ὁ ἐνάρετος, ό ἄξιος δέν ὑπερτιμᾶ τά προσόντα του, τίς ἵκανότητές του. Ἐκτιμᾶ τίς ἄξιες, τά χαρίσματα τῶν ἄλλων καί δέν αἰσθάνεται καμμιά δυσκολία νά τά

διακηρύξῃ. *Ἴσα-ἴσα νοιώθει χαρά γιά τά προσόντα καί τήν πρόσοδο τῶν όποιωνδήποτε συνανθρώπων του.* Ἐστω καί ἄν αὐτοί εἶναι ἀνταγωνιστές του. Πολύ περισσότερο δέν εἶναι συνάδελφοι, φίλοι, ἀδελφοί.

* * *

«**Ἡ χαρά ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι**». Δύσκολη, ἀλήθεια, φράση. Ποιός ἔχει τή δύναμη νά τήν προφέρει στήν ἀτομιστική καί συμφεροντολογική ἐποχή μας; Νά νοιώθης τήν πιό μεγάλη χαρά γιά τήν πρόσοδο καί τήν ἀνάδειξη τοῦ ἄλλου. Νά εὐχαριστῆσαι δχι τόσο γιά τή δική σου ἐπιτυχία, δσο γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ πιό ἄξιου ἀπό σένα. Νά βλέπης τόν ἄλλο νά προοδεύη, νά ἐπιτυγχάνη, νά διαπρέπη, νά ἀναγνωρίζωνται καί νά ἀξιοποιοῦνται τά χαρίσματά του καί νά μήν αἰσθάνεσαι τά κεντήματα τῆς ζήλειας ἢ τοῦ φθόνου νά πληγώνουν τήν ψυχή σου. Πόσοι μικρόψυχοι ἔξακολονθοῦν νά ἀντιδροῦν καί μετά τήν ἐκλογή καί ἀνάδειξη τοῦ ἄξιότερου ἀπό αὐτούς καί νά ἐπιδιώκουν τήν ὑπονόμευσή του! Οι μεγάλοι ἀντίθετα νοιώθουν χαρά καί τήν διακηρύττουν. Αὐτό ἔκανε ό Ἰωάννης καί ἀναδείχθηκε μέγας. Ἡ μᾶλλον τό ἔκανε γιατί ἡταν ἀληθινά μέγας. Αὐτό πού δέν ἔκαναν οἱ Γραμματεῖς καί οἱ Φαρισαῖοι, γιατί ἡσαν μικρόψυχοι. Ἐκεῖνοι «**διά φθόνον παρέδωκαν αὐτόν**», τόν Κύριο. Ἡ ἀναγνώριση ἔξυψώνει τόν ἄνθρωπο, τήν κοινωνία, γιατί στηρίζεται στό θεμέλιο τῶν ἀρετῶν, τήν ταπείνωση.

Γ.Β.Μ.



Ο ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑΣ ΚΑΙ «ΕΞΑΗΜΕΡΟΥ»

Ένα άπό τά μεγάλα έρωτήματα, τό όποιον έχει τεθεῖ άπό άρχης και άπασχολεῖ άνέκαθεν τό άνθρωπινον πνεῦμα είναι αύτό γιά τήν προέλευση τοῦ κόσμου καί ἐν γένει τοῦ ὑπαρκτοῦ. Ό ἔναστρος οὐρανός καί περισσότερον ὁ ἐπίγειος κόσμος μέ τόν πλοῦτον τῆς ζωῆς του καί τήν νομοτέλειαν τῶν φαινομένων του μέ τά βλεπόμενα καί τά νοούμενα, ἀναρίθμητα καί ποικίλα σέ μορφή, σέ ζωή καί ιδιώματα ὅντα τοῦ ἐγένησαν καί γεννοῦν πάντοτε μέσα στόν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ μικροῦ καί τοῦ μεγάλου, τοῦ πρωτογόνου καί τοῦ πολιτισμένου τό ἐρωτημα: ἀπό ποίαν αἰτίαν καί κατά ποῖον τρόπον ἔγινε καί ἐμορφώθηκε ὁ κόσμος;

Καί πρός λύση τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προβλήματος ἐκοπίασε διά μέσου τῶν αἰώνων ὁ ἄνθρωπος, παρετήρησε, ἡρεύνησε, ἐσκέφθηκε, ἀπασχόλησε τήν διάνοιά του, ἐκίνησε τήν φαντασία του καί ἔδωσε ἄλλοτε μέν ἐν ὀνόματι τῆς θρησκευτικῆς πίστεως, ἄλλοτε δέ ἐν ὀνόματι τῆς φιλοσοφίας καί τῆς ἐπιστήμης πολυάριθμες ἀπαντήσεις οἱ όποιες ἀν δέν περιέχουν ἐν ὅλῳ ἡ οὕτε ἐν μέρει τήν ἀλήθεια, μαρτυροῦν ὅμιως γιά τήν ἔκταση τοῦ προβλήματος.

Έάν ἀσχοληθεῖ κανείς μέ τίς μυθολογικές παραδόσεις τῶν λαῶν θά ἐκπλαγεῖ ἀπό τό πλῆθος τῶν συλλήψεων αὐτῶν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος. Οἱ ἴθαγενεῖς τῆς Ἀφρικῆς,

οἱ Αὔστραλοι, οἱ Ἐσκιμώοι, οἱ Ἀξτέκοι, οἱ Κινέζοι, οἱ Ιάπωνες, οἱ Πέρσες, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Φοίνικες, οἱ Σουμέριοι, οἱ "Ἐλληνες, ὅλοι οἱ λαοί ἐπενόησαν ὁ καθένας τους καί μία ἴδική του λύση τοῦ προβλήματος. Πληθώρα μυθολογικῶν προσώπων καί ἀφηγήσεων στήν πρωτογνική φάση τῆς ἀνθρωπινῆς ιστορίας, ἀλλά καί γιά πολλούς λαούς καί στούς μετέπειτα αἰώνες, δίδουν «ἀπαντήσεις» στίς βασικές ἀπορίες τῶν ἀνθρώπων, οἱ όποιες διασώζονται στίς παραδόσεις τῶν διαφόρων λαῶν τῆς Γῆς.

Σέ ἀντίθεση μέ αὐτές τίς μυθολογικές ιστορίες στούς ιστορικούς χρόνους, στόν ἔλλαδικό χῶρο καί σέ ἐκεῖνον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς Κάτω Ιταλίας, τό Ἐλληνικόν πνεῦμα ἐπιχειρεῖ νά δώσει ἀπαντήσεις στά μεγάλα ἔρωτήματα, τά ὅποια γεννᾶν τό κοσμολογικό πρόβλημα.

Οἱ Ἰωνες προσωρικοί φιλόσοφοι, ἀλλά καί ἐκεῖνοι ἀπό τήν «μεγάλη Ἐλλάδα» τῆς ιταλικῆς χερσονήσου είναι οἱ πρωτοπόροι γιά τήν κάποια ἐπιστημονική ἐρμηνεία τῆς γενέσεως τοῦ κόσμου. Ό Θαλῆς ἀπό τήν Μήλητο ἐθεώρησε τό νερό ως ἀρχή τῶν πάντων, οἱ Ἀναξίμανδρος ἐθεώρησε ως τό ἀρχικόν στοιχεῖον τό ἀπειρον ἐκ τοῦ όποιου προηλθε τό ψυχρό καί τό θερμό, γιά νά δώσουν αὐτά κατόπιν τήν ὑπαρξη

στό ύγρο, ἐκ τοῦ ὁποίου προηλθε
ἡ γῆ, ὁ ἀέρας καὶ τὸ πῦρ.

Κατά τὸν Ἀναξιμένη ὁ ἀέρας εἶναι ἡ πρώτη ἀρχή τῶν ὄντων, διότι αὐτὸς ἀλλοῦ μὲν ἀραιοῦται καὶ μεταβάλλεται σέ πῦρ καὶ ἀλλοῦ πυκνοῦται καὶ γίνεται ἄνεμος, νέφος, νερό, γῆ, στερεά ὕλη. Κατά τὸν Ἐμπεδοκλῆ, τά τέσσαρα στοιχεῖα, δηλαδὴ ἡ γῆ, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀέρας καὶ τὸ πῦρ ἐνωμένα κατ' ἀρχήν διασπῶνται ἐξ αἰτίας τοῦ εἰσχωρήσαντος νείκους, ἀλλά μὲ τὴν φιλότητα κινοῦνται καὶ ἀνακυκλοῦνται πρός ἔνωσην. Ἀπό αὐτήν τὴν κίνησην εἰναι ὁ παραμερισμός τοῦ νείκους, τῆς ἀντιπαλότητας καὶ ἡ νέα ἐνότητα ἀπό τὴν ὁποία προηλθε καὶ ὑφίσταται ὁ σημερινός κόσμος.

Ο Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος ἔξελαβαν τό πλῆρες τό κενόν ώς τά κύρια χαρακτηριστικά τοῦ παντός. Ὁ Απειρα κατά αὐτούς σωμάτια, τά ἄτομα, ἀπρόσιτα, στήν ἀνθρώπινη αἴσθηση ἀποτελοῦν τό πλῆρες καὶ τά ὅποια ἐκ τοῦ διαφόρου εἰδικοῦ βάρους των κινοῦνται στό κενόν μέ διάφορες ταχύτητες καὶ δημιουργοῦν δίνες, πυκνώσεις τῶν ὄμοιειδῶν καὶ συμπλέγματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμορφώθηκε ἡ γῆ καὶ οἱ ἄλλοι κόσμοι.

Ολα αὐτά ἔξετέθησαν γιά νά γίνει ἐμφανές, δτι ἡ ὁρμολογική ἐρμηνεία τοῦ κοσμολογικοῦ προβλήματος, τήν ὁποία ἐπεχείρησαν πρῶτοι οἱ Ἑλληνες ἔδωσε ἀπαντήσεις ἀπλοϊκές ἀλληλοσυγκρούμενες καὶ ἀλληλοαναιρούμενες. Καὶ ἄλλοι ἄλλα περί κοσμογονίας καὶ γεωγονίας ἀπεφάνθησαν μέχρις δτου ἡ ἐπιστήμη τῶν τελευταίων αἰώνων καὶ εἰδικώτερα ἡ Ἀστρονομία, ἡ Γεωλογία καὶ ἡ Παλαιοντολογία προσεπά-

θησαν μέ βάση τήν παρατήρηση, τό πείραμα καὶ τόν λογισμό νά δώσουν μιά λογική καὶ ἐπιστημονικά τεκμηριωμένη θεωρία γιά τήν προέλευση καὶ τήν μορφοποίηση τοῦ κόσμου.

Παράλληλα ὅμως πρός τίς διά μέσου τῶν αἰώνων κοσμογονικές μυθολογικές παραδόσεις τῶν διαφόρων λαῶν καὶ τίς ὅποιες ἐπιστημονικολογικές θεωρίες αὐτῶν, ὑπάρχει καὶ ἡ κοσμογονία, ἡ περιεχομένη στίς πρῶτες σελίδες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, στό βιβλίο τῆς Γενέσεως καὶ γνωστή περισσότερον ὑπό τό ὄνομα «Ἐξαήμερος» μέ συντάκτη τοῦ Μωϋσῆ.

Καθένας ὁ ὁποῖος θά μελετήσει αὐτήν καὶ μάλιστα σέ ἀντιπαραβολή πρός τούς μύθους τῶν ἄλλων λαῶν, θά διαπιστώσει καὶ θά θαυμάσει τήν καθαρότητα, τήν αὐτηρότητα, τήν λογική συνάρτηση, δσον καὶ τήν ἐλκυστική ἀπλότητα τῆς διηγήσεως αὐτῆς. Καὶ ἄν ἀκόμη δέν ἀποδέχεται τήν ἀλήθεια της δέν δύναται παρά νά ἀναγνωρίσει τήν θεμελιώδη ἀντίθεση πρός τίς ἄλλες ἀνάλογες ἀφηγήσεις τῶν ἔνων λαῶν καὶ νά διαπιστώσει τήν ἀπούσια φανταστικῶν ὑπερβολῶν, παραλόγων ἐπινοήσεων καὶ παιδιαριωδῶν μύθων, οἱ ὅποιες χαρακτηρίζουν τίς ἔκτος Παλαιᾶς Διαθήκης κοσμογονίες. Θά ἀντιληφθεῖ ὁ ἀπροκατάληπτος μελετητής, δτι ἔχει ἐνώπιόν του συγγραφέα μέ ἀξιώσεις, ὁ ὁποῖος γράφοντας τήν κοσμογονία του δέν είχε σκοπόν νά παραθέσει θρύλους καὶ σύμβολα, ἄλλα νά περιγράψει ἴστορικά γεγονότα πλαισιωμένα σέ χρονικά ὅρια μέ αὐτηρόδια διαδοχή καὶ λογικήν συνέπειαν. Καὶ θά θέσει τό ἐρώτημα: Είναι αὐτά ἴστορικές πρα-

γματικότητες ή μήπως πρόκειται γιά θαυμαστές ἀλληγορίες και σύμβολα;

Οι πατέρες της Ἑκκλησίας και ἄλλοι ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς ἐρμηνευσαν μέ δόμιλίες και ὑπομνήματα ὅλην τὴν Ἀγία Γραφή ἥ και μεμονωμένα βιβλία αὐτῆς, ἵδιαίτερα δόμως ἔγινε ἀντικείμενον λεπτομεροῦς μελέτης ἡ «Ἐξαήμερος».

Περισσότερον γνωστόν ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐρμηνευτικό ἔργο τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ὁ Μ. Βασίλειος ἔξεφώνησε ἐννέα ὄμιλίες στὴν Ἐξαήμερον, στὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας γύρω στό ἔτος 370. Ἀκροατές τοῦ λόγου τοῦ Βασιλείου ἦσαν ἀνθρώποι ἀπλοϊκοί οἱ ὁποῖοι παρακολούθουσαν αὐτόν πρό τῶν ἐργασιῶν των τό πρωί καὶ τό ἐσπερόας μετά τό πέρας αὐτῶν. Περιεχόμενον τῶν ὄμιλιῶν αὐτῶν ἦσαν κατά σειράν:

‘Ομιλία Α: «Ἐν ἀρχῇ ἐποίησε ὁ Θεός τόν Οὐρανόν καὶ τὴν Γῆν».

‘Ομιλία Β: Περὶ «τοῦ ἀόρατος ἥν ἡ Γῆ καὶ ἀκατασκευαστός».

‘Ομιλία Γ: Περὶ τοῦ στερεώματος.

‘Ομιλία Δ: Περὶ συναγωγῆς τῶν ὑδάτων.

‘Ομιλία Ε: Περὶ βλαστήσεως τῆς Γῆς.

‘Ομιλία ΣΤ: Περὶ γενέσεως τῶν φωστήρων.

‘Ομιλία Ζ: Περὶ ἰχθύων καὶ ἐρπετῶν.

‘Ομιλία Η: Περὶ πτηνῶν καὶ τέλος

‘Ομιλία Θ: Περὶ χερσαίων.

Στίς ὄμιλίες αὐτές ὁ Μέγας Βασίλειος δέν ἀσχολεῖται ἀποκλειστικά καὶ περιοριστικά μέ τὴν ἐρμηνεία

τοῦ συγκεκριμένου αὐτοῦ κειμένου τῆς Γραφῆς. Παρουσιάζει δεχόμενος ὅλοτε μέν καὶ ἀπορρίπτων ἐνίστε δέ τίς φιλοσοφικές καὶ ἐπιστημονικές ἀντιλήψεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἐπί τῶν θεμάτων αὐτῶν τῆς Κοσμογονίας. Φαίνεται ἐκ τοῦ κειμένου του ὅτι εἶχε μελετήσει πολὺ καὶ ἀντλήσει πληροφορίες καὶ ἀπόψεις ἀπό τὰ βιβλία κυρίως μέν τεσσάρων, Ἀριστοτέλη, Πλούταρχου, Αἰλιανοῦ καὶ Διογένους Λαερτίου δευτερεύοντως δέ ἀπό τὰ ἀντίστοιχα ἔργα Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, Φίλωνος τοῦ Ἰουδαίου καὶ τῶν χριστιανῶν Ἰππολύτου καὶ Ὡριγένους.

‘Ο Μ. Βασίλειος στόν ἐπίλογον τῆς «Ἐξαημέρου» ὑπόσχεται στούς ἀκροατές καὶ στούς ἀναγνῶστες του, ὅτι θά ὄμιλήσει σέ ἄλλη εὐκαιρία γιά τὴν δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου «κατ’ εἰκόνα Θεοῦ», ἀλλά τοῦτο δέν κατέστη δυνατόν νά πραγματοποιηθεῖ λόγω τοῦ προώρου θανάτου του.

Γι’ αὐτό τὴν ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Βασιλείου ἐπραγματοποίησε ὁ νεώτερος ἀδελφός του ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, μέ τό ἔργο του: «Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου». Τό θέμα τῆς «Ἐξαημέρου ἀπασχόλησε καὶ ὄλλους συγγραφεῖς τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑκκλησίας ὅπως τόν ἄγιον Γρηγόριον τόν Θεολόγον στό ἔπος καὶ περὶ κόσμου», τόν ἄγιον Γρηγόριον Νύσσης στόν ἀπολογητικόν τῆς Ἐξαημέρου. Ἀπό τούς Λατίνους συγγραφεῖς ἔγραψε καὶ ὁ Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, ὁ ὁποῖος ἐλαβε πολλά στοιχεῖα ἀπό τό ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ὁ Ἱερός Αὐγουστῖνος.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ



ΟΜΟΡΦΕΣ ΘΥΜΙΣΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΚΑΜΠΟ (Καλοκαίρι 1954)

Από τήν ιστορία τῆς Χ.Φ.Ε.
Σελίδες ἀπό τό ήμερολόγιο μου
Β.Π.Κ.

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1954, ἡ Θεσσαλία ὑπῆρξε ἡ περιοχή πού ὑπέστη τούς φοβερούς σεισμούς, πού ἐνῶ δέν ὑπῆρξαν ἀνθρώπινα θύματα, προέκυψαν ἀνυπόλογιστες ὑλικές καταστροφές. Τό μεγαλύτερο πλῆγμα τοῦ ἔγκελαδου ἦταν στὸν Θεσσαλικό κάμπο καὶ τὰ γύρω χωριά του.

Τό κράτος ἥρθε ἀρωγός στούς σεισμόπληκτους καὶ ἡ κρατική βοήθεια γιά τήν ἀνοικοδόμηση τῶν κατεστραμμένων ὑπῆρξε θετική μὲ μία «προϋπόθεση»: Θά ἔχορηγεῖτο δάνειο γιά τό κτίσιμο τοῦ νέου σπιτιοῦ μὲ δόσεις, πού θά ἐδίδοντο τμηματικά καὶ προοδευτικά κατά τήν ἀνέγερση τοῦ κτιρίου. Μέ τό ἄνοιγμα τῶν θεμελίων ἡ πρώτη δόση (ἢ ἐπιτροπή θά ἔκανε τόν ἔλεγχο τοῦ ἀνοίγματος τῶν θεμελίων). Μέ τήν ἀνύψωση τοῦ πρώτου τοίχου, ἡ δεύτερη δόση κ.λπ. Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἡ κρατική βοήθεια θά ἀξιοποιεῖτο ὀλοκληρωτικά γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σπιτιοῦ καὶ τήν ἀποκατάσταση ἔτσι τῶν κτισμάτων, χωρίς ἡ χορηγούμενη βοήθεια νά μπορεῖ νά σπαταληθεῖ σέ ἄλλους εἴδους δαπάνες!

Τό Δ.Σ. τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ένωσης (Χ.Φ.Ε.) παίρνει τότε τήν πρωτοβουλία καὶ μέ μιά ἀπόφαση πρόσκληση, κάνει μιά ἔκκληση πρός τά μέλη της. Τούς καλεῖ νά συμμετάσχουν σέ μιά κατασκήνωση ἐργασίας μὲ σκοπό νά ἐργαστοῦν καὶ νά σκάψουν τά θεμέλια σπιτιῶν, ὅστε νά δοθεῖ ἡ δυνατότητα στούς σεισμοπλήκτους νά λάβουν τήν πρώτη δόση τοῦ δανείου. Θά γινόταν ἐπιλογή ἐνός χωριοῦ τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου καὶ ἀπό τούς κατοίκους του θά βοηθοῦσαν τό σπίτι τοῦ παπᾶ τοῦ χωριοῦ καὶ ἄλλων ἀνήμπορων κατοίκων του π.χ. οἰκογένειες χωρίς προστάτη, ἡλικιωμένους μόνους, πολυμελεῖς οἰκογένειες κ.λπ.

Στήν ἔκκληση τῆς Χ.Φ.Ε. ἀνταποκρίθηκαν στήν πρώτη περίοδο 75 μέλη της. Παρ' ὅτι ὑπῆρξε περίοδος ἔξετάσεων, ἡ ἀνταπόκριση ὑπῆρξε ζωηρή καὶ μέ διάθεση προσφορᾶς χωρίς ὑπολογισμούς.

Τό πρώτο χωριό πού ἐπελέγη ἦταν ὁ Κάτω Δομιοκός (Θαυμακό σταθός τοῦ τραίνου). Οἱ ἐνέργειες ἔγιναν πρός τό ὑπουργεῖο στρατιωτικῶν

καί ή όμιδα ένετάχθη στό τάγμα μηχανικοῦ τῆς περιοχῆς. Μᾶς χορήγησαν πλήρη ρουχισμό (στολές ἐργασίας, σκηνές, κλινοσκεπάσματα, μαγιειρικά σκεύη, καζάνια, ταψιά, κ.λπ.) δύο στρατιῶτες μαγείρους, τροφοδοσία, καί δόλο τό ύλικό γιά σκάψιμο-ἀξίνες, φτυάρια κ.λπ. καί δύο αὐτοκίνητα γιά τήν μετακίνησή μας. Οι σκηνές στήθηκαν στήν πλαγιά τοῦ χωριοῦ, ὑπνος κατά γῆς μέτη μία κονβέρτα γιά στρώμα καί μαξιλάρι, τά δοῦχα τυλιγμένα μέτην πετσέτα προσώπου γιά προσκέφαλο. Τό μαγειρεῖτο στήθηκε πάλι στήν πηγή τοῦ χωριοῦ καί τρεῖς ἀπό τούς κατασκηνωτές εἶχαν ὑπηρεσία ἐναλλάξ ώς βοηθοί κουζίνας-μαγείρουν. Τό πρόγραμμα κατασκήνωσης πολύ ἀπλό: Ξύπνημα νωρίς μέτην ἀνατολή. Προσευχή-ἔπαρση σημαίας. Οι κατασκηνωτές εἶχαν χωριστεῖ σέ όμιδες ἐργασίας καί κάθε μία ἐργάζονταν σέ μια οἰκοδομή. Μετά τό πρωινό, ἀμέσως ἐργασία, πρίν ή μέρα προχωρήσει, μέτ τόν ἥλιο νά καίει πάνω ἀπό τό κεφάλι σου, παρά τό καπέλο. Ὡρα 10, ή όμιδα «κουζίνας-μαγειρείου» μέτην καλάθι μούραζε στίς όμιδες ἐργασίας «δεκατιανό», τυρί-ντομάτα-ψωμί ή κανένα φρούτο. Μεσημέρι ἀργά μετά τίς δύο, διακοπή γιά φαγητό καί ξεκούραση.

Μετά, νωρίς τό ἀπόγευμα, οι «κατασκηνωτές» χωρίζονταν σέ δύο όμιδες καί χωριστά, «φροτωμένοι» στά τζέημς, εἶχαν ἐπισκέψεις στά γύρω χωριά μέτ όμιλία μέτ πνευματικό περιεχόμενο καί ἐνίσχυση τῆς αἰσιοδοξίας, γιά μια καινούργια

προσπάθεια, γιά τό ξεπέρασμα αύτῆς τῆς συμφορᾶς.

Τίς Κυριακές τό πρωί, (μείναμε περίπου ἔνα μῆνα), δυό-δυνό παρέα ξεκινοῦσαν πρίν τό χάραμα καί ὀδοιπορώντας δύο περίπου δρες, κατά μέσον δρο, ἐπισκέπτονταν τήν ἐκκλησία τῶν γύρω χωριῶν τοῦ κάμπου γιά νά προλάβουν τή λειτουργία καί ό ἔνας ἀναλάμβανε τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Κυριακῆς καί τή βοήθεια τοῦ παπᾶ τοῦ χωριοῦ στό δύσκολο ἐργο του γιά τήν ἐνίσχυση τῶν συντοπιτῶν του στήν πίστη στή βοήθεια τοῦ Θεοῦ στή δοκιμασία τους.

* * *

Ἐδῶ θά πρέπει νά κάνω ἔνα σχόλιο-όμιλογία, σέ ἔνα ἐρώτημα πού πάντα γνωρίζει στό μυαλό μουν. Πόσο οι κάτοικοι αὐτῆς τῆς περιοχῆς ἐκτίμησαν τήν προσφορά δύο μεγάλων όμιδων νέων ἀνθρώπων, σέ κρίσιμες περιόδους ἔξετάσεων, πού τά παράτησαν δόλα γιά νά προσφέρουν, δχι μόνο τήν ύλική, ἀλλά καί τήν πνευματική βοήθεια, στήν κρίσιμη καί δύσκολη γι' αὐτούς δοκιμασία; Ἀπάντηση ψυχρή, πού ἐρχεται μέ πικρία στά χεῖλη: Μοῦ ἔχει μήνει ἔνα ἐρώτημα γιά τήν ἐκτίμηση αὐτῆς τῆς προσφορᾶς. Πίσω ἀπό τήν προσφορά αὐτή τῶν νέων, ἐπικράτησε ό σκεπτικισμός καί ή ύστεροβούλη σκέψη γιά τόν σκοπό αὐτῆς τῆς νεανικῆς, γιά τήν ἐποχή ἐκείνη, τρέλας τους;

Ίσως τά χρόνια πού χώριζαν τότε ίδεολογικά τούς "Ελληνες νά ήταν ἀκόμα νωπά. Ίσως νά μήν εἶχε μά-

θει ό ἀνθρωπος νά δέχεται τήν ἀνυπόκριτη προσφορά τής ἀγάπης. "Ισως ή ἀχαριστία νά είναι σύμφυτη μέ τήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία τής λησμονίας. "Ισως... Πολλά ίσως νά ὑπάρχουν πού ἄν τά βάλει κανείς στή σειρά δημιουργοῦν ἔναν τοῦχο ἀπομόνωσης καί μιζέριας στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου.

* * *

Καί μέ τή δική μας πλευρά τί θά ἔχει νά σχολιάσει κανείς;

'Εμεῖς ζήσαμε ἔντονα τίς μέρες ἐκεῖνες. Τά χέρια μας ἔβγαλαν φουσκάλες, τά πόδια μας «τά βάλαμε στούς ὕμους» καί τρέχαμε καί δώσαμε τήν ψυχή μας γιά κάτι δημοφόρο, πού είναι ή προσφορά τής ἀγάπης. Καί ὅταν τό βράδυ, μετά τήν ὁμαδική προσευχή ξαπλώναμε στήν κουβέρτα, πού μᾶς «χώριζε» ἀπό τή γῆ καί ἀκούγαμε ἀπό τό πρόχειρο προσκεφάλι μας τούς τριγμούς τής γῆς τῶν μετασειμῶν (ὅπως τό καρπούζι πού δοκιμάζεται ἡ ὡριμότητά του), γιά μᾶς ήταν ἔνα γλυκό νανούρισμα, πού σάν refrain είχε τό τοῦ Παύλου «ἡ ἀγάπη πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει...». (Α' Κορ. ιγ' 7).

* * *

Τοῦτο τό κομμάτι τής γραφῆς είναι ἀφιερωμένο σέ δύο πολύ ἀγαπητούς μας ἀδελφούς καί φίλους, πού δέν ὑπάρχουν πιά μεταξύ μας. Τόν Γεώργιο Χαμαλέλη-Βασιλείου (είχε πάρει τό πτυχίο τής Ιατρικῆς) καί τόν Θεόδωρο Καλογρίδη (φοι-

τητή τής ΑΣΟ καί ΕΕ). 'Ο Γιώργος ήταν ό ύπευθυνος γιατρός τής «κατασκήνωσης» καί ό κύριος όμιλητής στίς ἀπογευματινές ἔξορμήσεις. Πάνω σέ μιά καρέκλα, στήν πλατεία τοῦ χωριοῦ, ή γλώσσα του πήγαινε «δοδάνι». Ήταν γλαφυρός όμιλητής, πειστικός στήν ἀνάπτυξη τής σκέψης του καί ζωντανός στήν ὅλη του παρουσία. Τόν «καμαρώναμε»! 'Ο Θεόδωρος, ή ψυχή τής ψυχαγωγίας μετά τό βραδινό φαγητό. Πότε μέ τά ἀνέκδοτα —πού ήταν ἀνεξάντλητη πηγή— πότε μέ τόν ξεσηκωμό γιά μιά πανδαισία τραγουδιῶν, ἔδινε τόν τόν της εύθυμης συντροφιᾶς καί τής ξεκούρασης ἀπό τόν κόπο τής ήμέρας. 'Από κοντά καί ό γράφων, πού είχε τήν εύθύνη τής ἐπιστασίας καί τροφοδοσίας τήν ήμέρα καί, παράλληλα ὡς βιοηθός τοῦ γιατροῦ. 'Ο Βασίλης Κέκης είχε τήν ἔμπνευση νά φτιάξει ἔνα «μπερντέ» ἀπό λευκό σεντόνι —δανεικό ἀπό τό χωριό— ἀρκετά καλό γιά παράσταση Καραγκιόζη. Μέ μιά λάμπα «λούξ» πίσω ἀπό τό πανί καί φτυγούρες, πού είχε τήν πρόνοια νά κουβαλήσει μαζί του, είχαμε τακτικά παράσταση Καραγκιόζη. Κάθε μέρα κάτι θά βρισκόταν πού θά ἀξιζε νά σχολιάσει καί νά σατιρίσει κανείς. Καί οι μέρες κυλοῦσαν διασκεδάζοντας!

Καί οι τρεῖς παρέα ήταν μέλη τής όμιάδας, πού είχε τό δνομα «τά Λελέκια». Κάθε πρωί στό ξύπνημα, είχαμε νά ποῦμε τόν ύμνο μας καί νά κτυπήσουμε τά «ράμφη» μας, κτυπώντας τίς παλάμες μας! 'Ακόμα θυμάμαι τούς δύο πρώτους στίχους

τοῦ ὕμνους μας: «Τά λελέκια θά χτίσουν φωλιές στοῦ χωριοῦ τίς ψηλές τίς κορφές κ.λπ.». Ἄλιθεια, τί δικαιοφέρει μέρες! Ἀγγελικά πλασμένες! Εἴχαμε ὅμως καί τίς περιπέτειές μας. Θά περιοριστῶ σε δύο μόνο πού θυμᾶμαι.

* * *

Γυρίσαμε ἔνα ἀπόγευμα ἀργά ἀπό τήν εξόρμησή μας. Μόλις εἶχε πηδήξει καί ὁ τελευταῖος ἀπό τήν καρδότσα τοῦ τζένημας, πού ἦταν σταματημένο στόν ἀνηφορικό δρόμο τοῦ χωριοῦ. Ὁ ὀδηγός κατέβηκε ἀπό τό αὐτοκίνητο χωρίς νά βάλει τό χειρόφρενο! Ξαφνικά, ξεμπλοκάρει ἡ ταχύτητα καί τό αὐτοκίνητο ἄρχισε μιά τρελή κατρακύλα μέ τό πίσω του. Τό μεγάλο εύτύχημα ἦταν, πού ἐμεῖς μόλις εἴχαμε κατέβει καί ὅλοι μας βρισκόμαστε στά πλάγια τοῦ αὐτοκινήτου καί ὁ ὀδηγός ἀπό τήν ἀνοιχτή πόρτα πρόλαβε νά πηδήξει, παίρνοντάς του ἡ καρδότσα λίγο ἔνστα τήν πλάτη. Ὁλοι μας ἀνήμποροι γιά βοήθεια, μείναμε ἀκίνητοι παρακολουθώντας τό αὐτοκίνητο νά κατρακυλᾶ στήν πλαγιά τῆς κατηφόρδας. Στή βραδινή μας προσευχή οἱ εὐχαριστίες μας στόν Θεό, πού μᾶς φύλαξε ἀπό τραγικές περιπέτειες, ἦταν θερμές.

Καί ἄλλη μιά θύμηση, γιά νά κυλήσει αὐτή ἡ «σελίδα» μέ τίς περιπέτειές μας στό Θαυμακό. Δύο ἀπό τίς ὄμάδες μας, τά «Λελέκια» καί ἄλλη μία, πού δέν θυμᾶμαι, εἴχαμε ἀπογευματινή εξόρμηση στό Λιοντάρι, ἔδρα τοῦ Ἀρη τοῦ Βελουχιώτη. Περιμέναμε νά ύπαρχει μιά «ἰσορ-

ροπία ἐπικοινωνίας» μέ τούς κατοίκους, σάν ἐπάνω σέ τραμπάλα! Ὁπως πάντα, ὁ Γεώργιος Βασιλείου εἶχε βάλει «τή στολή του καί τή σκούφια τήν καλή του μέ ὅλα τά φτερά» καί νάτον πάνω στήν καρέκλα μπρός στό καφενεῖο τῆς πλατείας, στούς «συγκεντρωμένους» χωρικούς νά μιλάει γιά τό «πνευματικό μήνυμα» ἐπιστροφῆς στίς ρίζες τῆς πίστης μας καί στά ἐθνικά μας ίδεώδη κ.λπ. Ἡ ὄμιλία τελείωσε καί ώς διά μαγείας, τά δύο-τρία καφενεῖα τοῦ χωριοῦ ἔκλεισαν αύτόματα καί ἡ πλατεία ἄδειασε, λές καί οἱ ἀκροατές-χωρικοί γίνανε ἀερικά. Οὔτε ἔνα γειά! Καί ἔρημοι! Μείναμε μόνοι. Ἐπιστροφή στό τζένημας γιά ἀναχώρηση. Πλήν ὅμως, μέ τήν πρώτη στροφή τῆς μηχανῆς, σπάει τό λουρί τοῦ βεντιλατέρ!

Καί τώρα φίλοι μου ἀγαπημένοι; Λουρί (ρεζέρβα) δέν ύπηρχε. Ξύπνησαν τόν ὀδηγό τοῦ λεωφορείου τῆς γραμμῆς, πλήν ὅμως ἔνα δικό του δέν ταίριαζε στό τζένημας. Ἡ λύση: τό πρωί θά ἐπικοινωνήσουμε μέ τό τάγμα, νά μᾶς στείλουν λουρί γιά τό βεντιλατέρ μέ τό πρωινό λεωφορεῖο καί τότε ἐπιστροφή στό Θαυμακό. Καί πώς περνάει ἡ νύχτα: τό βραδινό ἀγιάζι ἄρχισε νά μᾶς ἀγκαλιάζει παγωμένο. Τό χωριό «νεκρό» ἀπό ἀνθρώπους καί βοήθεια. Τά πάντα στήν πλατεία κλειστά. Καί ὅμως, ἡ βοήθεια τοῦ Θεοῦ μεγάλη!

Στήν πλατεία στό Λιοντάρι, βρισκόταν μιά φρουρά χωροφυλακῆς μέ μιά μεγάλη σκηνή στημένη στόν κῆπο, στή μέση τῆς πλατείας. Στήν

άμηχανία μας γιά τη βραδυνή μας περιπέτεια, ό αξιωματικός τῆς φρουρᾶς μᾶς ἔκανε μιά πρόταση, πού ἔγινε εὐχαρίστως ἀποδεκτή. Οἱ μισοί πού χωρᾶν στή σκηνή, θά μείνουν τό μισό βράδυ, οἱ ὑπόλοιποι θά πάρουν ἀπό μιά κουβέρτα καὶ θά σταθοῦν στό ἀπάγκιο τοῦ καφενείου γιά μισό βράδυ καὶ τό ἄλλο μισό, ἀλλαγή θέσης καὶ βάρδιας! Οἱ χωροφύλακες ἐκεῖνο τό βράδυ, μοιράστηκαν μαζί μας κουραμάνα καὶ βάρδια-σκοπιά γιά νά περάσει ἡ νύχτα πού ἐρχότανε παγμένη ἀπό τό ἀγιάζι τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπό τήν «ψυχρή ἀδιαφορία» τῶν ἀνθρώπων. Καί ἡ περιπέτειά μας πέρασε, ξημέρωσε ὁ Θεός τήν ἡμέρα. Οἱ «συνάδελφοι» χωροφύλακες μᾶς πρόσφεραν ἀπό ἕνα τοσά στά κύπελλά τους καὶ περιμένοντας τό «λουρί τοῦ βεντιλατέρ» ἀπό τό τάγμα, κάναμε ἕνα μικρό τροχάδην

γιά νά κυκλοφορήσει τό αἷμα μας ξανά καὶ νά πάρουμε κουράγιο γιά τίν ἐπιστροφή μας. Φεύγοντας, φορτωμένοι, στό ἀνοικτό τζέημις, εὐχαριστήσαμε τούς «συναδέλφους» χωροφύλακες γιά τή φιλοξενία, τραγουδώντας τόν ύμνο τῶν λελεκιῶν: «Τά λελέκια θά χτίστουν φωλιές στοῦ χωριοῦ τίς ψηλές τίς κορφές κ.λπ.

* * *

Τί δημιορφα, στ' ἀλήθεια χρόνια! Χρόνια ἀγώνα καὶ προσφορᾶς. Χρόνια πού πότισαν ὄλακερη τή ζωή μας, πού πήγαζε ἀπό τή δύναμη τῆς πίστης στόν Χριστό, πού μᾶς κράτησε ζωντανούς γιά νά μποροῦμε ἀκόμα καὶ σήμερα νά λέμε: Δόξα τῷ Θεῷ, πάντων ἔνεκεν».

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΚΗΣ,
όμοτιμος καθηγητής Χειρουργικῆς
Παν/μίου Αθηνῶν

**‘Η ἐγγραφή νέων συνδρομητῶν εἰς τάς
«΄Ακτίνας» είναι ἕνα πνευματικό ἔργον,
τό ὅποιον ήμποροῦμε νά ἐπιτελέσωμε
ὅλοι, μέ μικράν προσπάθειαν.**

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΩΜΑΤΙΔΙΟ ΧΙΓΓΣ

Τά εύρηματα

Σέ ενα σεμινάριο πού ϋδωσαν στίς 13 Δεκεμβρίου 2011 στό μεγάλο άμφιθεατρο τοῦ Εύρωπαϊκοῦ Έργαστηρίου Σωματιδιακῆς Φυσικῆς, C.E.R.N., ἡ ἐρευνήτρια Fabiola Gianotti καὶ ὁ καθηγητής Guido Tonelli, ἐπικεφαλῆς, ἀντίστοιχα, τῶν δύο μεγάλων πειραμάτων A.T.L.A.S. καὶ C.M.S. στόν νέο ἐπιταχυντή L.H.C., παρουσιάστηκαν τά ἀποτελέσματα τῆς μέχρι τότε ἀναζήτησης τοῦ σωματιδίου Higgs(χίγγς) πού προβλέπεται ἀπό τό Καθιερωμένο Πρότυπο (Κ.Π.).

Τό Καθιερωμένο Πρότυπο (Κ.Π.) εἶναι ἡ θεωρία πού χρησιμοποιοῦν οἱ Φυσικοί γιά νά περιγράψουν τή συμπειριφορά τῶν θεμελιωδῶν σωματιδίων (λεπτονίων καὶ κονάρκ) καὶ τῶν ἀλληλεπιδράσεών τους. Περιγράφει μέ ἔξαιρετική ἀκρίβεια τή συνήθη ὥλη ἀπό τήν ὅποία ἀποτελεῖται κάθε ὄρατό⁽¹⁾ σῶμα.

Τά δεδομένα τοῦ 2011, (δεύτερης χρονιᾶς λειτουργίας τοῦ νέου ἐπιταχυντῆ) πού χρησιμοποιήθηκαν, ἡσαν ἑκατονταπλάσια ἀπό αὐτά πού εἶχαν

ληφθεῖ τό 2010⁽²⁾ καὶ, μέ πολύπλοκες ἀναλύσεις φυσικῆς καὶ στατιστικῆς, ἐπιτεύχθηκε σημαντική πρόοδος στήν ἀναζήτηση τοῦ σωματιδίου χίγγς (σ.χ.), σέ διάφορες τελικές καταστάσεις στίς ὅποιες διασπᾶται καὶ στήν πολύ εύρεται περιοχή ὑποτιθέμενων τιμῶν μάζας του, $115-600 \text{ GeV}/c^2$ ⁽³⁾.

Τό κύριο συμπέρασμα τῶν μέχρι τότε (καὶ σήμερα) ἀναλύσεων εἶναι ὁ ἀποκλεισμός τῶν περιοχῶν μάζας $112.7-115.5 \text{ GeV}/c^2$ (χαμηλότερες μάζες ἔχουν ἀποκλειστεῖ ἀπό ἄλλα, παλαιότερα πειράματα), $131-237 \text{ GeV}/c^2$, καὶ $251-468 \text{ GeV}/c^2$ ἀπό τό A.T.L.A.S. καὶ ἡ περιοχή $127-600$

(2) Δεῖτε γιά περισσότερες λεπτομέρειες π.χ. τό ἄρθρο τῶν Ἀκτίνων «Πρώτη χρονία λειτουργίας τοῦ ἐπιταχυντῆ L.H.C. καὶ πραγματοποίησης τῶν πειραμάτων στό C.E.R.N.» καὶ σχετικά σχήματα, Ἰανουάριος 2011, σ. 7-14.

(3) "Eva $\text{GeV} = 1 \text{ γίγα-}\text{ήλεκτρονιοβόλτ} = 1 \text{ δισεκατομύριο }\text{ήλεκτρονιοβόλτ}$ καὶ $1 \text{ TeV} = 1000 \text{ GeV}$. Ἡ μονάδα GeV/c^2 μετράει μάζα, σύμφωνα μέ «τη σχέση Iσοδυναμίας ἐνέργειας E καὶ μάζας m» τοῦ Einstein, $E = mc^2$. Ἡ μάζα m ἐνός πρωτονίου Iσοδυναμεῖ περίπου μέ ἐνέργεια $E=0,938 \text{ GeV}$, ἡ μάζα του εἶναι $m = 0,938 \text{ GeV}/c^2$.

Τά φωτόνια εἶναι «πακετάκια» ἐνέργειας τῆς ήλεκτρομαγνητικῆς ἀκτινοβολίας, ὅπως εἶναι π.χ. τό ὄρατό φῶ. Τά φωτόνια, πού ἐρεθίζουν τό ἀμφιβληστροειδή τῶν ματῶν μας καὶ βλέπουμε, ἔχουν ἐνέργεια περίπου μόνο ἔνα ήλεκτρονιοβόλτ.

(1) Μέ τόν ὄρο «ὄρατό σῶμα» ἐννοεῖται καὶ σῶμα πού ἐκπέμπει ήλεκτρομαγνητική ἀκτινοβολία καὶ στό μή ὄρατό τμῆμα τοῦ φάσματος τῆς ήλεκτρομαγνητικῆς ἀκτινοβολίας.

GeV/c^2 άπό τό CMS, μέ στατιστική βεβαιότητα 95%. Έπισης, δτι, ἀν το σ.χ. ύπάρχει, τό πιό πιθανό εἶναι ἡ μάζα του νά βρίσκεται στήν περιοχή 116-130 GeV/c^2 (A.T.L.A.S.) η 115-127 GeV/c^2 (C.M.S.). Ακόμη, καί δτι πολλαπλές ἀνεξάρτητες μετρήσεις υποδεικνύουν, ιδιαίτερα στήν περιοχή 124-126 GeV/c^2 , ἔνα ἐνδιαφέρον πλεόνασμα γεγονότων πάνω ἀπό τό ἀναμενόμενο ύπόβαθρο γνωστῶν διαδικασιῶν τοῦ Κ.Π., πού θά μποροῦσε νά προέρχεται ἀπό τήν παραγωγή καί διάσπαση τοῦ σ.χ.

Ομως, τό παρατηρούμενο πλεόνασμα θά μποροῦσε, λσως, νά ὀφείλεται σέ στατιστική (δηλαδή τυχαῖα) διακύμανση τῶν γνωστῶν διαδικασιῶν τοῦ ύποβαθρου η σέ ἀνεπαρκή μελέτη τῶν συστηματικῶν σφαλμάτων. Γ' αὐτό, δπως ἀνέφεραν, θά χρειαστοῦν καί δεδομένα τοῦ 2012 προκειμένου, ἐνδεχομένως, νά ἐπιτευχθεῖ σῆμα 5 τυπικῶν ἀποκλίσεων πάνω ἀπό τό ύπόβαθρο. Αὐτό θά σημαινε τότε, δτι ἡ πιθανότητα νά ὀφείλεται τό σῆμα αὐτό στήν τύχη (ἄν συνεχιστεῖ νά παρατηρεῖται) εἶναι μόνο μία στό ἑκατομμύριο (περίπου). Αὐτό εἶναι ἔνα γνωστό πολύ αὐστηρό κριτήριο πού ἐφαρμόζεται στή Σωματιδιακή Φυσική γιά νά χαρακτηριστεῖ ἔνα τέτοιο πλεόνασμα η ἔξαρση ώς ἀνακάλυψη γέου σωματιδίου. Ή ἀδυναμία αὐτή λήψης ὁριστικοῦ συμπεράσματος γιά τήν ὑπαρξη η μή τοῦ σ.χ. μόνο μέ τά μέχρι τώρα δεδομένα (πού παράχθηκαν μάλιστα καί σέ μικρότερο ἀπό τό προβλεπόμενο διάστημα λειτουργίας τοῦ LHC κατά τό 2011)

ἡταν γνωστή ἀπό προηγούμενως, μέ μελέτες πρόβλεψης Monte Carlo.

Στίς 7 Φεβρουαρίου⁽⁴⁾, οἱ παραπάνω Συνεργασίες δημοσίευσαν τίς τελευταῖες τους ἀναλύσεις τῶν δεδομένων τοῦ 2011, οἱ ὅποιες, ἀν συνδυαστοῦν, δίνουν (ἀνεπίσημα) σῆμα 4,3 τυπικῶν ἀποκλίσεων, δηλαδή πιθανότητα 99,996% τό σῆμα νά εἶναι γνήσιο... Κοντεύουμε.

Αναβάθμιση τοῦ ἐπιταχυντῆ L.H.C.

Ο κυκλικός ἐπιταχυντής L.H.C. [Large Hadron Collider = Μεγάλος Ἐπιταχυντής (συγκρουόμενων δεσμῶν) 'Αδρονίων] προγραμματίζεται νά λειτουργήσει πάλι γιά τό διάστημα 'Απρίλιος-Νοέμβριος 2012, ἐπιταχύνοντας, δμως, κάθε πρωτόνιο τῶν δύο συγκρουόμενων δεσμῶν στή μεγαλύτερη ἐνέργεια τῶν 4 TeV, ἀντί τῶν 3 TeV⁽⁴⁾, πού ἵσχυσε τό 2011. Αὐτό θά αὐξήσει τήν πιθανότητα παραγωγῆς τοῦ σ.χ. (ἄν ύπάρχει) σέ κάθε ἀλληλεπίδραση ἐνός πρωτόνιου ἀπό τή μία δέσμη μέ ἕνα ἄλλο πρωτόνιο ἀπό τήν ἀντίθετα κινούμενη δέσμη. Ο στόχος γιά τό 2012 εἶναι νά παραχθοῦν γιά τό A.T.L.A.S. καί τό C.M.S. τριπλάσια δεδομένα σέ σχέση μέ αὐτά τοῦ 2011. Μέ αὐτά θά δοθεῖ ὁριστική ἀπάντηση γιά τήν ὑπαρξη η μή τοῦ ὑποθετικοῦ αὐτοῦ σωματιδίου.

Κατά τό 2013-2014 δέν θά γίνει λήψη δεδομένων, ἀλλά προσεκτική ἀναβάθμιση τοῦ ἐπιταχυντῆ, ὥστε νά ἐπιτύχει 7 TeV γιά κάθε πρωτόνιο καί νά λειτουργήσει ἀπό τό 2015 καί ἔξης μέ τίς ἐνέργειες τῶν

—
(4) CERN Press Release, 13.2.2012.

δεσμῶν γιά τίς όποιες έχει σχεδιαστεῖ, καί μέ ακόμη μεγαλύτερη πιθανότητα παραγωγῆς τοῦ σ.χ. ἢ καί ἄλλων ύποθετικῶν (π.χ. ύπερσυμμετρικῶν, κ.λπ.) σωματιδίων, ἡ ἀνακάλυψη τῶν όποιων ἀναζητεῖται (ἐναγωνίως) παράλληλα.

Προοπτικές

Τό σ.χ. εἶναι τό μόνο σωματίδιο πού προβλέπεται ἀπό τό Κ.Π. τό όποιο δέν έχει ακόμα ἐπιβεβαιωθεῖ πειραματικά. Ή παρατήρησή του θά ἀποτελοῦσε ἔνα μεγάλο βῆμα στήν κατανόηση τοῦ πώς ἀποκτοῦν μάζα τά θεμελιώδη σωματίδια.

Η γνωστή μας, ὅμως, ὑλη ἀποτελεῖ μόνο τό 4% τῆς συνολικῆς ὑλης-ἐνέργειας τοῦ ὁρατοῦ Σύμπαντος. Τά 96% εἶναι ἀόρατη καί ἀγνωστης ἀκόμα φύσεως ὑλη ἢ ἐνέργεια! Ἐνας ἀπό τούς κύριους στόχους τοῦ ἐρευνητικοῦ προγράμματος μέ τόν ἐπιταχυντή LHC εἶναι νά ἐρευνήσει τά φαινόμενα πέρα ἀπό τό Κ.Π., (π.χ. τή φύση τῆς ἀόρατης αὐτῆς ἢ σκοτεινῆς λεγόμενης ὑλης) καί τό σ.χ. ἀποτελεῖται κλειδί γι' αὐτό.

Τό σ.χ. τοῦ Κ.Π. θά ἐπιβεβαιώνει μία θεωρία πού διατυπώθηκε τό 1960. Ή μή ἀνεύρεση τοῦ σ.χ. τοῦ Κ.Π. στόν L.H.C. θά ἡταν ἐπίσης πολύ σημαντικό ἐπιστημονικό γεγονός γιατί θά ὀδηγοῦσε σέ μεγαλύτερη ἔστιαση σέ ἐναλλακτικές θεωρίες. Ὑπάρχουν καί ἄλλες μορφές πού θά μποροῦσε νά πάρει τό σ.χ., πού συνδέονται μέ θεωρητικές προτάσεις πού ἐπεκτείνουν τό Κ.Π. Τό σ.χ. τοῦ Κ.Π. μπορεῖ νά δείξει ὅτι ὑπάρχει καί νέα Φυσική, πέρα ἀπό

τό Κ.Π., μέσω λεπτομερειῶν τῆς συμπεριφορᾶς του, πού θά ἀναδειχθοῦν ὅμως μόνο μετά τή μελέτη ἐνός πολύ μεγαλύτερου δείγματος διασπάσεων τοῦ σ.χ., πού θά συλλεχθεῖ στό μέλλον. Ή τυχόν μή ἀνεύρεση τοῦ σ.χ. σέ αὐτό τό μεγαλύτερο δείγμα θά ὀδηγοῦσε πολύ πειστικά στήν ἐπιβεβαίωση ὑπαρξῆς νέας Φυσικῆς. Αύτή περιμένουμε νά ἀναδειχθεῖ μέ τή χρήση τῆς πλήρους ἐνέργειας τῶν (7+7) TeV ἀπό τό 2015 καί ἔξης.

Εἴτε δείξουν τά πειράματα A.T.L.A.S.⁽⁵⁾ καί CMS⁽⁵⁾ αὐτή τή χρονιά ὅτι τό σ.χ. τοῦ Κ.Π. ὑπάρχει, εἴτε δείξουν ὅτι δέν ὑπάρχει, πιστεύεται ὅτι τά προγράμματα ἐρευνας τῶν Συνεργασιῶν A.T.L.A.S.⁽⁵⁾ καί C.M.S.⁽⁵⁾ στόν LHC θά ἀνοίξουν στή συνέχεια τόν δρόμο γιά νέα Φυσική⁽⁶⁾.

**ΗΛΙΑΣ ΚΩΝΣΤ. ΚΑΤΣΟΥΦΗΣ,
ὅμοτιμος καθηγητής Φυσικῆς
Ε. Μ. Πολυτεχνείου**

(5) Τό A.T.L.A.S. (A Toroidal Lhc ApparatuS) καί τό C.M.S. (Compact Muon Solenoid) εἶναι πειράματα Σωματιδιακῆς Φυσικῆς μέ ἔναν ὅμωνυμο γιγάντιο πολυσύνθετο ἀνιχνευτή σέ θέσεις ὅπου συγκρούονται οι ἀντίθετα κινούμενες δέσμεις πρωτονίων τοῦ L.H.C. Ή Συνεργασία A.T.L.A.S. συγκροτεῖται ἀπό 3000 Φυσικούς, Μηχανικούς καί μεταπτυχιακούς φοιτητές ἀπό περισσότερα ἀπό 174 Πανεπιστήμια, Ἰνστιτούτα καί Ἐργαστήρια σέ 38 χῶρες. Ή Συνεργασία C.M.S., εἶναι ἐπίσης μία ἀπό τίς μεγαλύτερες διεθνεῖς ἐπιστημονικές συνεργασίες στήν Ἰστορία, στήν όποια συμμετέχουν περισσότεροι ἀπό 3000 ἐπιστήμονες, Μηχανικοί καί φοιτητές ἀπό 172 Πανεπιστήμια κ.λπ., σέ 40 χῶρες. Γιά περισσότερα δεῖτε στό <http://www.cern.ch>.

(6) Ἀπό τήν ἀνακοίνωση τοῦ CERN γιά τόν τύπο, PR25.11, τής 13.12.2011.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

1. Τό ζῆν χάριν τῶν ἄλλων

Όμοιογεῖται ύπό πολλῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων δτι τό νά ζῆ κανείς χάριν τῶν ἄλλων καί νά βοηθῇ τόν πλησίον του κατά δύναμιν είναι ό καλύτερος καί ό πλέον εὐχάριστος σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται ύπό τοῦ Εὔριπίδου εἰς τούς Ἡρακλείδας (2-5) διά τοῦ Ιολάου λέγοντος:

«Ο μέν δίκαιος τοῖς πέλας πέφυκ' ἀνήρ,
Ο δέ εἰς τό κέρδος λήμ' ἔχων ἀνειμένον
Πόλει τ' ἄχρηστος καί συναλλάσσειν βαρύς,
Αὐτῷ ό ἀριστος».

Λέγεται καί ύπό τοῦ Μενάνδρου (στ. 781):

«Τοῦτο ἐστί τό ζῆν, ούχ ἔαυτῷ ζῆν μόνον».

Ἄρα σκοπός τῆς ζωῆς δέν είναι νά ζῶμεν μόνον διά τόν ἔαυτόν μας ἄλλά καί διά τούς ἄλλους προσφέροντες κατά δύναμιν τάς ὑπηρεσίας μας. Ό ἀνθρώπος δέν είναι αὐτάρκης, ἄλλά χρήζει τῆς συμπαραστάσεως καί τῆς συμβιώσεως τῶν ἄλλων.

Τό νά ζῆ τις χάριν τῶν ἄλλων σημαίνει δτι θά προσφέρῃ εὐχάριστως τάς ὑπηρεσίας του καί τά ἀγαθά του χάριν τῶν ἄλλων. Θά τόν διακρίνη ή φιλανθρωπία καί ή ἀ-

γάπη πρός τούς ἄλλους. Διά τοῦτο ό Ισοκράτης λέγει εἰς τόν πανηγυρικόν λόγον (παράγρ. 29): «Ἡ πόλις ήμων ού μόνο θεοφιλῶς, ἄλλά καί φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη τοσούτων ἀγαθῶν ούκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὃν ἐλαβε ἄπασιν μετέδωκεν».

Ο Ἀριστοτέλης εἰς τά Ἡθικά Νικομάχεια (1097D8) λέγει: «Τό τέλειον ἀγαθόν αὐταρκες είναι δοκεῖ. Τό δέ αὐταρκες λέγομεν ούκ αὐτῷ μόνῳ τῷ ζῶντι βίον μονότην, ἄλλά καί γονεῦσιν καί τέκνοις καί γυναιξί καί ὅλοις τοῖς φίλοις καί πολίταις». Τό ώς ἄνω χωρίον είναι ἄξιον ίδιαιτέρας προσοχῆς, διότι θέτει ώς σκοπόν τῆς ζωῆς τό ζῆν χάριν τῶν ἄλλων. Η τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου προϋποθέτει ὑπάρχουσαν σχέσιν πρός τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Χρειάζεται ἐπικοινωνία μετά τῶν ἄλλων, διότι ώς λέγει ό Πλάτων εἰς τόν Γοργίαν (507 E) «Οτῷ δέ μή ἔνι κοινωνίας, φιλία ούκ ἄν εἴη». Ἐπικαλεῖται μάλιστα εἰς τήν συνέχειαν ἀρχαίους σοφούς οι ὅποιοι ἔλεγαν: «Καί ούρανόν καί γῆν καί θεούς καί ἀνθρώπους τήν κοινωνίαν συνέχειν καί φιλίαν».

2. Ἀνθρωπίνως φέρεσθαι πρός τούς συνανθρώπους

Η στάσις αὐτή ἐβασίζετο εἰς τήν ἀρχήν τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς πραότητος πρός τούς ἄλλους. Η ἀξία τοῦ ἀνθρώπου ἔξετιμάτο ὑπό

τινων φιλοσόφων ἀπό τήν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρετῶν του. Ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ Φιλιππικῷ (116) λέγει: ὅτι αἱ ἴδιότητες αὗται δύνανται νά εὐδοκιμήσουν μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὅσον περισσότερον ἀνθρωπίνως ἐφέρετό τις πρός τὸν πλησίον, τόσον κοινωνικότερος ἐθεωρεῖτο.

Αὐτό εἶναι τό ἀνθρώπινον καθῆκον, νά ζῇ καί νά συμπεριφέρεται τις πρός ὅλους ἀνθρωπίνως. Ἀνθρωπίνως πρέπει νά συμπεριφέρεται κανείς πρός ὅλους ἀδιακρίτως φίλους καί ἔχθρους, γνωστούς καί ἀγνώστους, συγγενεῖς καί ξένους. Λέγεται ὅτι κάποτε ἔζήτησε κάποιος μοχθηρός βοήθειαν ἀπό τὸν Ἀριστοτέλην, τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως προσέφερεν. Ὅταν ἡρωτήθη ὑπό τινος διατί ἔβοήθησε τοιοῦτον μοχθηρόν ἄνθρωπον, ἀπήντησε: «Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, ἔφη δέδωκα, ἀλλά τῷ ἀνθρωπίνῳ», δηλαδή τὸ κοινόν αἴσθημα ἐπιβάλλει νά φερώμεθα ἀνθρωπίνως εἰς ὅλους.

Οἱ Ἀθηναῖοι κατ' ἔξοχήν ἐκαλλιέργησαν τάς ἀρετάς τοῦ φέρεσθαι ἀνθρωπίνως εἰς ὅλους. Ἐξετίμων δεόντως τὸν ἐφαρμόζοντα ταύτας, ἀλλά καί γενικῶς ὅλοι ἐπεδίωκον νά ἐφαρμόσουν ταύτας ἐμπράκτως.

Ὁ διδάξας πρῶτος τὰ ἀπλούστατα αὐτά καθήκοντα, ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος ὀφείλει νά τὰ ἐκπληροῦ πρός πάντα ἄλλον ἄνθρωπον, εἶναι ὁ ἀρχηγός ἀρχαίου τινος ἱερατικοῦ γένους ἐν Ἀττικῇ, ὁ Βουζύγης. Αὐτός μάλιστα ἀπείλησε διά κατάρας αὐτούς οἱ ὁποῖοι θά παραμελοῦσαν τὰ στοιχειώδη αὐτά ἀνθρώπινα καθήκοντα, ἐξ οὗ καί αἱ ἐπικρατήσα-

σαι εἰς τά Ἑλληνικά γράμματα «Βουζύγου ἀραί».

Εἰς τὴν ἀρχήν τῆς κοινωνικότητος συμπεριλαμβάνοντο τό θάπτειν τούς νεκρούς, τό δίδειν πῦρ καί ὕδωρ εἰς τὸν αἰτοῦντα, τό δεικνύειν τὴν ὁδόν, τό συμβουλεύειν τό ὄρθον καί ἄλλα.

Τό συμβουλεύειν τό ὄρθον ἀποτελεῖ μίαν τῶν σπουδαιοτάτων ἐκδηλώσεων τοῦ κοινωνικοῦ τρόπου διά τῆς παρομοιώδους φράσεως «τῆς ἵερᾶς συμβολῆς» (Πλάτων Θέογ 122. Ξενοφῶντος Ἀνάβασις 5, 6, 4) Ἀπηλάσσετο τῆς τοιαύτης κοινωνικῆς ὑποχρεώσεως ὁ ἀρχαῖος Ἑλλην ἐάν ἐπρόκειτο νά βοηθήσῃ ἀκάθαρτον ἄνθρωπον, δηλαδή περιπεσόντα κατά τὴν κοινήν γνώμην εἰς βαρύ παραπτωμα π.χ. συκοφαντίας, προδοσίας, λιποταξίας, παραβάσεως τοῦ ἀσύλου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καί ἄλλα. (Πλούταρχος 538 α'. Πολύβιος 30, 23, 3). Καί ἐπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς περιπτώσεως ὁ ἄνθρωπος ἐπρεπε νά κρίνῃ ἐπιεικῶς τούς συνανθρώπους του, λέγει ὁ Ἰσοκράτης εἰς τὸν Ἀριστοτελικόν (83).

3. Ἐπιεικῶς καί εὐσπλάχνως φέρεσθαι πρός τούς συνανθρώπους μας

Τό πανελλήνιον αἴσθημα ἀπήτει ὅπως ἔκαστος τρέφη συμπάθειαν πρός τὸν πλησίον του, ἔστω καί ἄν οὗτος εἶχε ἀδυναμίας καί ἐλαττώματα. Ἐπρεπε νά φανῇ ἐπιεικής εἰς τὸν συνάνθρωπόν του ἔνεκα τῶν ιδίων αὐτοῦ ἐλαττωμάτων. Ἐχε εἰρήνην ἐλεγαν πρός τούς συνανθρώπους σου, πόλεμο δέ πρός τὴν κακίαν.

Οὕτω ἡ λέξις ἐπιεικής κατήντησε εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν γλῶσσαν νά σημαίνη τὴν μετά συγγνώμης καί φιλανθρωπίας κρίσιν, ἐν ἀντιθέσει πρός τὴν αὐστηράν δικαιοσύνην (Λεοπόλδου Σμίθ. Ἡθική τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τόμος Α σελ. 394 καὶ τόμος Β' σελ. 384).

Τό νά ἀγανακτῇ τις κατά τοῦ διαπράττοντος βαρύ ἀδίκημα ἢτο φυσικόν, ἀλλά δέν ἔπειτε ἔνεκα τῆς ἀγανακτήσεως νά ἐπισωρεύῃ μεγαλύτερον κακόν. Ἡ εὐσπλαχνία ἔπειτε νά ὑπερισχύσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μή αὐξήσῃ τὰ δεινοπαθήματα τῶν ἄλλων (Θαλῆ Στοβ. 3, 79).

Ο κοινωνικῶς ἀνώτερος ἄνθρωπος δέν πρέπει νά καταλαμβάνεται εὔκολα ἀπό τὴν ὁργήν. Ἐθεωρεῖτο ἀπρεπές νά εἰσάγεται πᾶσα διαφορά μεταξύ τῶν πολιτῶν ἀμέσως εἰς τὰ δικαστήρια.

Η φιλοδικία ἐθεωρεῖτο ώς κηλίς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ο Ἰσοκράτης (15-27) λέγει περὶ αὐτοῦ, «Ἀδικούμενος δέ μή μετά δικαστηρίου ποιεῖσθαι τάς τιμωρίας, ἀλλ' ἐν τοῖς φίλοις τοῖς ἔκεινων διαλύεσθαι περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων». Κατά τὸν Εὐριπίδη ἔπειτε εὶ δυνατόν νά ἀπαλλαγῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τὸ πάθος τῆς ἔκδικησεως.

Αναφέρεται εἰς τὰ Ἡθικά τοῦ Πλουτάρχου (10D) περὶ τοῦ Πλάτωνος «Οτι ὁ Πλάτων δούλω καὶ λίχνω καὶ βδελυρῷ θυμωθείς τὸν τῆς ἀδελφῆς νιόν Σπεύσιον καλέσας, ἄφησε ἀπελθῶν, κράτησον ἐγώ γάρ πάνυ θυμοῦμαι». Εξ ἄλλου εἶναι γνωστή ἡ ἀρχή τῶν ἀρχαίων Ἑλλή-

νων ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὑπόκειται εἰς τὴν ἀμαρτίαν καὶ διά τοῦ ὄφειλει νά εἶναι ἐπιεικής πρός τοὺς ἀμαρτάνοντας. Ἐθεωρεῖτο μεγαλοψυχία τό φέρειν πραέως τὴν πλημμέλειαν. Τό νά φέρῃ μετά τινος ἀπαθείας ἀδίκημά τι, οὐχί πολύ βαρύ, ἐθεωρεῖτο ὑπό τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ώς ἔδιον τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἔλευθέρου φρονήματος καὶ ὁρθῆς παιδείας ἀνθρώπου. Περὶ αὐτοῦ μᾶς συνιστᾶ ὁ Θαλῆς λέγων: «Ἄνεχου ὑπό τοῦ πλησίον μικρά ἐλαττούμενος» (Στοβ. 3, 79).

Ο δέ Πιττακός ἔλεγε ὑπό διαφορετικήν μορφήν, «Συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων. Τό μέν γάρ ἡμέρου φύσεώς ἔστι τό δέ θηριώδους». Καλλιεργημένος ψυχικῶς ἄνθρωπος ἐθεωρεῖτο ἔκεινος ὁ ὥποιος ἡδύνατο νά ἀνέχεται τοὺς ἀπαιδεύτους. Περὶ αὐτοῦ ὁ Πυθαγόρας λέγει: «Μεγάλην παιδείαν νόμιζε, δι' ἣς δυνήσῃ φέρειν ἀπαιδεύτοις» (Στοβ. 19, 80). Πρέπει νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος διαλλακτικός πρός τοὺς ἀδικήσαντας αὐτόν. Εἰς τὴν Ἐνάτην ραψῳδίαν τῆς Ἰλιάδος ἀναφέρεται ἡ φιλονικία τοῦ Ἀχιλλέως μέ τὸν Ἀγαμέμνονα διά τό θέμα τῆς Βρησηίδος. Κατά τὴν φιλονικίαν ὁ Ἀγαμέμνων παρέμεινε ἀδιάλλακτος μέχρι τοῦ σημείου πού δέν ἐλάμβανε μέρος εἰς τὸν πόλεμον. Εδικαιολογεῖτο, ἡ στάσις τοῦ Ἀχιλλέως ἀπό τὸν Ὅμηρον μέχρι τότε πού ὁ Ἀγαμέμνων ἐπεδίωξε τὴν συμφιλίωσίν τους καὶ ἐπρότεινεν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀδικίας. Από τότε καὶ ἔξῆς ἐθεωρεῖτο ἀδικαιολόγητος καὶ ἀσυγχώρητος ὁ Ἀχιλλεύς διά τὴν συνεχιζομένην στάσιν του.

Εις τάς κοινωνικάς σχέσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δέν ἐπιτρέπετο νά καταπραῦη τις τόν πλησίον του ἐν ὕδα σφοδροτάτου ἐρεθισμοῦ, ἀλλ' ἔπειτα νά περιμένῃ τήν κατάλληλον πρόσ τοῦτο στιγμήν. Ἐπί τῶν ἴδιαιτέρων σχέσεων τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός πρόσ τόν Δῆμον, ὁ Προμηθεύς παρά τῷ Αἰσχύλῳ (Προμηθέως 379) καί ὁ Ὁρέστης εἰς τόν Εὐριπίδην (Ὀρέστης 698-701) περίμεναν τήν κατάλληλον στιγμήν.

4. Νά εὐεργετῶμεν τούς συναθρώπους μας ἀνιδιοτελῶς

Εις τόν «περί τοῦ Στεφάνου» λόγον (268-269) ὁ Δημοσθένης λέγει, δτι ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νά εὐεργετῇ πάντοτε τούς ἄλλους, χωρίς νά κοινολογῇ τάς πράξεις αύτοῦ. Πρέπει νά λησμονῇ τό καλόν τό ὅποῖον ἔπραξε. «Ἐγώ νομίζω τόν εῦ παθόντα δεῖ μεμνῆσθαι πάντα τόν χρόνον, τόν δέ ποιήσαντα εὐθύς ἐπιλελῆσθαι».

Ο Πλούταρχος εἰς τά Ἡθικά (81α) λέγει: «Δόντα τόν φύλον καί γνώριμον εὐεργετήσαντα μή φράσαι πρόσ ἑτέρους». Είναι ἐπιβεβλημένον καθῆκον εἰς ἡμᾶς νά βοηθῶμε τούς ἔχοντας ἀνάγκην βοηθείας, ὅπως εἶναι καί δικαιώμα ἡμῶν νά μᾶς βοηθοῦν οἱ ἄλλοι δταν ἔχωμεν ἡμεῖς ἀνάγκην βοηθείας. Οὕκοθεν είναι φανερόν δτι δυνάμεθα νά ζητήσωμεν τήν βοήθεια τῶν ἄλλων, ώς ἔπραξε ὁ Ἀνδρόνικος εἰς τό βουλευτήριον, δταν κατελήφθη ὑπό αἰφνιδίου κινδύνου. Οὗτος ἐπήδησε ἀμέσως εἰς τόν ιερόν βωμόν καί ἐζήτησεν τήν βοήθεια ὅλων τῶν παρευρισκομένων (Ἀνδρόν. 2, 15). Ό

Δημόκριτος ἔλεγε: «Ξείνοις μεταδίδου καί τοῖς δεομένοις ἐκ τῶν ἐόντων, ὁ γάρ μή διδούς δεομένῳ, οὐδέ αύτός λήψεται δεόμενος».

Ἡ ἀλήθεια είναι δτι ὁ κάθε ἀνθρώπος κατά δύναμιν πρέπει νά ἀναζητῇ τούς ἔχοντας ἀνάγκην βοηθείας καί νά μήν περιμένῃ νά ἐλθουν ἔκεινοι εἰς αύτόν. Έάν ἀποφύγωμεν νά βοηθήσωμεν ἔκείνους, οἱ ὅποῖοι ἔχουν ἀδικηθῆ ἀπό τήν φύσιν ἡ ἀπό τήν τύχην τότε ποίους πρέπει ἄλλους νά βοηθήσωμεν εὔκολάτερον ἔρωτᾶ εἰς τήν κωμωδίαν τοῦ Μενάνδρου εὐγενής νεανίας «Εἰ τούς ἀδικηθέντας πάτερ φρευξούμεθα, τίσι ἄν βοηθήσωμεν ἄλλοις ραδίως».

Αναφέρεται ώς παράδειγμα βοηθείας πρόσ τούς ἄλλους ὁ σοφός Βίας ὁ Πριηνεύς, δστις «Μεσσηνίας γένους ἐπισήμους παρθένους λυτρώσαμενος παρά ληστῶν ἥγεν ώς ίδιας θυγατέρας ἐντίμως, μετά δέ τινας χρόνους παραγενομένων τῶν συγγενῶν κατά ζήτησιν, ἀπέδωκεν αύτάς οὔτε τροφεῖα πραξάμενος οὔτε λύτρα, τούναντίον δέ τῶν ίδιων πολλά δωρησάμενος» (Διοδώρου 9, 131). Πολλοὶ Ἑλληνες διεκρίνοντο διά τήν πρόσ τό βοηθεῖν τοῖς ἀτυχοῦσιν προθυμίαν, ἡ ὁποία δέν προήρχετο ἀπλῶς μόνον ἀπό καθῆκον, ἀλλά ἀπό ίσχυράν ἀνάπτυξιν τοῦ συμπαθητικοῦ συναισθήματος.

Ο Ὁρέστης λέγει εἰς τήν «Ἡλέκτραν» τοῦ Εὐριπίδου (294) «Ἐνεστι οἴκτος ἀμαθή μέν οὐδαμοῦ σοφοῖς δ' ἀνδρῶν». Ή βοηθεία τους πρόσ τοῦ ἔχοντας ἀνάγκη προήρχετο

εξ ἀγνῆς προθέσεως, ἐκ φύσεως ὡς λέγει ὁ Φωκίων «Οὔτε, εξ ἵεροῦ βωμοῦ, οὔτε ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀφαιρετέον τό ἔλεος (Στόβ. 1, 31). Ὅτοι ἀπόρροια τῆς μορφώσεως τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τό βοηθεῖν.

‘Ο εὐεργετῶν δέν ἔπρεπε νά ἀποβλέπῃ ποτέ εἰς ἀμοιβήν, ἄλλα μόνον εἰς τό νά πράττῃ τό καλόν πρός τόν πλησίον του. Ἐθεωρεῖτο ἀσυγχώρητον ἀμάρτημα νά ἀπαιτῇ τίς νά τόν εὐχαριστήσουν ὅπωσδήποτε διά τήν καλήν του πρᾶξιν. ‘Ο εὐεργετούμενος εἶχε καθῆκον νά εὐχαριστήσῃ τόν εὐεργέτην προσφέρων λατρείαν εἰς τάς Χάριτας. ‘Ο κωμικός Μένανδρος (679) ἔλεγε: «Ἐάν τροφήν δούς καί τόν λαβόντ’ ὄνειδίσῃ ἀψινθίω κατέπεσας ἀττικόν μέλι». Ἐάν δώσης τροφήν σέ κάποιον καί σχολιάσῃς τήν προσφορά σου εἶναι σάν νά ἔρριξες σέ ἀττικό μέλι ἀψινθον, ὁ όποιος τό πίκρανε πολύ. ‘Ο ἀνθρωπος πρέπει νά θεραπεύῃ τάς πληγάς τοῦ πλησίον καί ὅχι νά ἀναξαίνη αὐτάς.

5. Νά ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην πρός τούς συνανθρώπους μας

Δέν πρέπει ἐπίσης ὁ ἀνθρωπος νά τρέφῃ δισπιστίαν πρός τούς ἄλλους ἀνευ ἀνάγκης τινός. “Ολοι ἐπαινοῦν ώς ἀξιέπαινον ίδιοτητα τήν ἐμπιστοσύνη πρός τούς ἄλλους. ‘Ο ἐπιφυλασσόμενος εἰς πάσας τάς σχέσεις τής ζωῆς του χαρακτηρίζεται ἀπό τόν Θεόφραστον βδελυκτός εἰς τό χαρακτῆρα (Θεοφράστου Χαρακτῆρες 18).

‘Ο δέ Φιλοκτήτης, εἰς τό ὄμώνυμον ἔργον τοῦ Σοφοκλέους (811-

813) ἀπήτησε ἀπό τόν Νεοπτόλεμον ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην «χειρός πίστιν». Τήν ἀπήτησε οὐχί μεθ’ ὅρκου, ὅστις ἐθεωρεῖτο προσβολή καί ὑβρις, ἄλλα διά τῆς ἀμοιβαίας συσφύξεως τῶν χειρῶν.

‘Ο ἄπιστος ἥτο ἀπεχθής εἰς τούς ἀρχαίους Ἑλληνας. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες μετά πολλῆς προσοχῆς παρετήρουν κατά τάς συναναστροφάς των ὅποια αἰσθήματα διηγειρον εἰς τούς ἄλλους. Προσεπάθουν πάντοτε νά εἶναι εὐχάριστοι καί ἀπέφευγον παντοιοτρόπως νά γίνωνται δυσάρεστοι. «Εύάρεστοι γίγνεσθε τοῖς ἀνθρώποις» ἔλεγον. Τοῦτο φαίνεται ἐκ πολλῶν σημείων τῆς Ὀδύσσειας ἐνθα ἀποδίδουν μεγάλην ἀξίαν εἰς τούς τρόπους. Εἰς τήν Θ’ ραψῳδίαν περιγράφεται ἡ φιλοξενία τοῦ Ὁδυσσέως ὑπό τῶν Φαιάκων.

‘Ο Πίνδαρος περιγράφει εἰς τήν Δ’ ὡδήν τῶν Πυθιονικῶν (127-131) περὶ τοῦ Ἱάσονος ὅτι ὅταν ἐπανέκαμψεν εἰς τόν Ἱωλκόν συμπεριεφέρθη τόσον εὐγενῶς εἰς τούς συγγενεῖς του, φιλοξενήσας αὐτούς εὐφροσύνως ἐπί πενθήμερον, ὥστε χαρακτηρίζεται ἡ εὐγένεια ώς ἀπαραιτητος ἀρετῇ ἐνός πραγματικοῦ ἥρωος. Δέν ἐθεωρεῖτο τις πραγματικός ἥρως ὅποιος ἐστερεεῖτο εὐγενείας πρός τούς ἄλλους.

Εἰς τήν Γ’ ὡδήν τῶν Πυθιονικῶν ὁ Πίνδαρος ἀναφέρει τήν τέχνην τής συναναστροφῆς, τήν ὄποιαν ἐφήρμοσε πρός τόν ἀσθενοῦντα βασιλέα τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωνα. Δέν ἐγένετο φορτικός διά λογικῶν μόνον ἐπιχειρημάτων, ἄλλα ὡδηγήθη ὑπό τῆς συμπαθείας πρός τόν ἀσθε-

νῆ βασιλέα. Διά τῆς ἀναπτύξεως δέ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πόθων, ἔξεπήγασαν οἱ παρηγορητικοί αὐτοῦ λόγοι.

Γνώρισμα τοῦ εὐγενοῦς ἀνθρώπου, λέγει ὁ Εὐριπίδης εἰς τό 417 ἀπόσπασμα τῆς Ἰνοῦς, εἶναι:

Σιγᾶν θ' ὅπου χρῆ καὶ λέγειν ἵν'
 ἀσφαλές,
Ὥρᾶν ἄ δεῖ μέ κουχ ὁρᾶν ἄ μή
 χρέων.

Κατά τούς ἀρχαίους ὁ κοινωνικός ἀνθρωπος πρέπει νά εἶναι εὐπροσήγορος, χαρούμενος καί οὐχί σκυθρωπός καί μισάνθρωπος. Ὁ Σωκράτης εἶχε ἔξαίρετον κοινωνικήν δεξιότητα νά ἐπιδρᾶ εὐμενῶς ἐπί τῶν ἄλλων διά τοῦ εὐχαρίστου τρόπου τῆς συζητήσεως. Ἐλεγε ὅτι τό ἀγαθόν πρέπει νά γίνεται μετά χάριτος. Ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι ὅσοι ἔχουν κοινωνικήν ἐπιδεξιότητα αὐτοί ἐπιτυγχάνουν περισσότερον παντός ἄλλου εἰς τήν ζωήν.

6. Κοινωνικαί σχέσεις τῶν ἀνθρώπων κατά τόν Ἀριστοτέλην

Ο Ἀριστοτέλης μετά μεγίστης προσοχῆς ἀναπτύσσει τάς κοινωνικάς σχέσεις. Ἀφιέρωσε ὀλόκληρον τό δωδέκατον μέρος τοῦ τετάρτου βιβλίου τῶν Ἡθικῶν Νικομαχείων εἰς τήν περιγραφήν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων. Ἐν αὐτῷ ὅμιλεῖ περὶ φιλοφροσύνης καί λέγει ὅτι οἱ φιλοφρονεῖς προσπαθοῦν μέ κάθε τρόπον νά εὐχαριστήσουν τούς ἄλλους κατά τάς συναναστροφάς των καί ποτέ νά μήν ἐνοχλήσουν τούς παρευρισκομένους. Ἡ συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου πρός τόν πλησίον του θά

πρέπει νά εἶναι τοιαύτη ώς νά συναναστρέφεται φίλον κινούμενος ὅχι ἀπό ἄλλα ἐλατήρια, ἀλλά ἀπό τήν ἀρχήν τῆς φιλοφροσύνης. Γενικῶς εἰς τήν συναναστροφήν του νά εἶναι καθώς πρέπει ἐκ φύσεως καί οὐχί ὑποκρινόμενος. «὾τι ἀνευ πάθους ἔστι καί τοῦ στέργειν οἵς ὄμιλεῖ, οὐ γάρ τῷ φιλεῖν ἢ ἐχθαίρειν ἀποδέχεται ώς ἔκαστα ώς δεῖ ἄλλα καί τοιοῦτος εἶναι».

Ἐκ φύσεως πρέπει νά εἶναι ὁ ἀνθρωπος κοινωνικός, φιλόφρων, λεπτός εἰς τούς τρόπους, προσπαθῶν πάντοτε νά εὐχαριστήσῃ καί νά γλυκάνῃ τούς ἄλλους μέ τήν χαράν καί ἐπ' οὐδενί λόγῳ νά τούς πικράνη. Νά θέτῃ ώς σκοπόν τό καλόν καί τό συμφέρον ἐπιδιώκων νά μήν ἐνοχλῇ τόν πλησίον του, ἀλλά νά τόν γλυκαίνῃ. «Ἀναφέρων πρός τό καλόν καί τό συμφέρον στοχάσεται τό ἢ λυπεῖν ἢ συνηδύνειν». Βεβαίως διαφορετικά θά ὄμιλήσῃ εἰς τούς εἶχοντας ἀξιώματα παρά εἰς τούς τυχόντας καί τούς περισσότερον ἢ ὀλιγότερον γνωστούς.

Σύμφωνα μέ τάς διαφοράς τοῦ ἀξιώματος καί τῆς γνωριμίας θά ἀπονέμῃ εἰς ἔκαστον τό πρέπον, προσπαθῶν πάντοτε νά εὐχαριστῇ καί οὐχί νά λυπῇ, χωρίς ὅμως μέ τοῦτο νά εἶναι φιλάρεσκος ἢ κόλαξ. Κατατατάσσει τόν κόλακα εἰς τούς κακούς καί τόν ἀπεχθάνεται. Τόν κόλακα σκιαγραφεῖ διά μελανῶν χρωμάτων ὁ Θεόφραστος εἰς τούς «Χαρακτῆρας» του.

Ο Ἀριστοτέλης ἀσχολεῖται εἰς τό 14ον κεφάλαιον τοῦ 4ου βιβλίου τῶν Ἡθικῶν Νικομαχείων καί περί

τῆς ψυχαγωγίας τῶν ἀνθρώπων κατά τάς συναναστροφάς αὐτῶν. Καί ἐπί τῶν ἀστείων νά πρέπη ό κοινωνικός ἄνθρωπος νά ἀκολουθῇ τήν μέσην ὁδόν, τήν ἀρμονικήν συμπεριφοράν.

”Οσοι εἶναι ὑπερβολικοί εἰς τά ἀστεῖα των, εἰς τό γελοῖον, χαρακτηρίζονται ώς βωμολόχοι καί ἀνυπόφοροι, διότι αὐτοί ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νά προκαλέσουν τόν γέλωτα δέν ὅμιλοῦν εὐσχήμως καί οὕτε σκέπτονται μήπως μέ τά ἀστεῖα στενοχωρήσουν τούς ἄλλους. ’Αντιθέτως χαρακτηρίζονται ώς ἀγροτοί καί τραχεῖς ὑπό τοῦ ’Αριστοτέλους, δταν οἱ ἔδιοι δέν ἔχουν νά εἴπουν οὐδένα εὐπρεπές ἀστεῖον ἄλλα ἀγροκοιτάζουν καί δυστροποῦν εἰς σοσους λέγουν σωστά ἀστεῖα. ’Ἐπί τῶν ἀστείων χρειάζεται μεγάλη ἐπιδεξιότης, ὥστε νά λέγης καί νά ἀκούγης ἐκ τῶν ἀστείων δσα ἀρμόζουν εἰς ἔνα ἄνθρωπον καθώς πρέπει. Διαφορετικά θά πρέπῃ νά εἶναι τά ἀστεῖα ἑκάστης τάξεως ἀνθρώπων τῶν πεπαιδευμένων ἀπό τῶν ἀπαιδεύτων, κ.λπ. Δέν εἶναι ἀστεῖα τά αἰσχρόλογα, ἄλλα ἑκεῖνα τά λόγια μέ τά ὅποια δέν λέγει τις ἀπρεπῆ εἰς ἔνα ἀνώτερον πνευματικόν ἄνθρωπον, οὕτε στενοχωρεῖ τόν ἀκούοντα, ἄλλα τόν εὐχαριστεῖ. «’Αλατιήρτημένα», ὅπως λέγη βραδύτερον ό ’Απόστολος Παῦλος.

7. Κοινωνικά σχέσεις τῶν ἀνθρώπων κατά τόν Θεόφραστον

”Ετερος ἐκ τῶν ἀρχαίων, ό όποιος ἀσχοελῆται μέ τήν ἔξετασιν τής λεπτότητος τῶν τρόπων τῶν κοινωνικῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων, εἶναι

ό Θεόφραστος, ό μαθητής τοῦ ’Αριστοτέλους. Εἰς τούς «Χαρακτῆρες» τοῦ Θεοφράστου περιγράφονται οἱ ἀγενεῖς τύποι π.χ.

1) ’Ο ἄκαιρος, ό όποιος ἐπεμβαίνει εἰς ἀκατάλληλον στιγμήν.

2) ’Ο περίεργος, ό όποιος ἐρωτᾷ νά μάθῃ ἀπό τόν στρατηγόν μυστικά τοῦ στρατοῦ.

3) ’Ο ἀηδής εἶναι, δστις διηγεῖται ἀηδιαστικᾶς εἰκόνας ἐν ὥρᾳ φαγητοῦ, καί ὅποιος ἐγείρει οἰκοδεσπότην οἰκίας τινός πού μόλις ἐκοιμήθη διά νά τοῦ ὅμιλησῃ.

4) ’Ο δυσχερής, εἶναι ἑκεῖνος, ό όποιος λόγω τῆς ἀφορήτου ἀκαθαρσίας καί δυσοσμίας του ἀποβαίνει ἀνυπόφορος εἰς τούς περί ἑαυτόν.

5) ’Ο βδελυρδός εἶναι ἑκεῖνος, ό όποιος χειροκροτεῖ εἰς τό θέατρον, δταν οἱ ἄλλοι σιγοῦν καί σφυρίζει δταν οἱ ἄλλοι εὐχαρίστως προσέχουν τό θέατρον.

6) ’Ο αὐθάδης εἶναι ἑκεῖνος, ό όποιος ἀποκρούει βαναύσως κάθε φιλικήν καί ἀθώαν προσέγγισιν καί δέν συγχωρεῖ ἐπ’ οὐδενί λόγῳ ἑκεῖνον, ό όποιος παρά τήν θέλησίν του τό ἐσπρωξε ἢ τό ἐλέρωσε.

7) ’Ο ὑπερήφανος εἶναι, ό ἐγωιστής, ό όποιος γίνεται ἀντιπαθητικός εἰς δλους λόγῳ τῆς ἀλαζονίας του.

’Ο Θεόφραστος εἰς τούς «Χαρακτῆρες» του μᾶς προβάλλει ἔνα κάτοπτρον ἐντός τοῦ όποίου, καλούμεθα νά διαπιστώσωμεν τά ἐλαττώματά μας καί νά διορθώσωμεν τάς κοινωνικάς μας σχέσεις.

8. Κοινωνικαί σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου κατά τὸν Πλούταρχον

Μέ τάς κοινωνικάς σχέσεις καί τούς τρόπους τῶν ἀνθρώπων ἡσχολήθη καί ὁ Πλούταρχος εἰς τά συγγράμματά του περὶ Ἀδολεσχίας, περὶ Πολυπραγμοσύνης, περὶ Δυσωπίας, περὶ τοῦ ἑαυτοῦ ἐπαινεῖν ἀνεπιφρόνως καί περὶ συμποσιακῶν προβλημάτων.

Εἶναι ἄξια προσοχῆς τά ὅσα γράφει ἐν αὐτοῖς περὶ τῆς καταλλήλου ἔκλογῆς τῶν ὑποθέσεων τοῦ διαλόγου, ὅπου παρέχεται καθαρά εἰκόνα τῆς μεγάλης ἡμικῆς ἀξίας, τίνι ὅποιαν ἔδιδε ὁ ἀρχαῖος Ἐλλην εἰς τοὺς κοινωνικούς τρόπους. Εἰς τά συμποσιακά προβλήματα ἀναφέρει περὶ τῆς ἐθιμοτυπίας τοῦ οἰκοδεσπότου πρός τοὺς καλεσμένους αὐτοῦ ὡς πρός τὸν ἀριθμόν αὐτῶν καί τὸν καθορισμόν ἡ μή τῶν θέσεων. Πάντως τόσον ὁ Πλούταρχος (707a-710a) εἰς τὸ ὡς ἄνω σύγγραμμα, δσον καί ὁ Πλάτων εἰς τὸ Συμπόσιον (174a), συζητοῦν τὸ θέμα κατά πόσον εἶναι πρέπον νά προσέλθῃ κάποιος ἄκλητος εἰς δεῖπνον ἀκολουθῶν ἄλλον προσκεκλημένον εἰς αὐτό.

9. Κοινωνικαί σχέσεις νέων καί γερόντων

Οσον ἀφορᾶ τάς κοινωνικάς σχέσεις τῶν μικροτέρων πρός τοὺς μεγαλυτέρους παρίσταται ὡς ἐπιβεβλημένον ἐθνικόν καθῆκον ὑφ' ὅλων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων νά σέβονται οἱ μικρότεροι μέ κάθε τρόπον τοὺς μεγαλυτέρους. Οὕτω ἡ Ἱρις εἰς τὴν Ἰλιάδα, γιά νά πείσῃ τὸν Ποσειδῶνα νά ὑποταχθῇ εἰς τὸν πρεσ-

βύτερον ἀδελφόν του Δία, τοῦ ὑπενθυμίζει τό καθῆκον τοῦ σεβασμοῦ, πού ἔχομεν πρός τούς μεγαλυτέρους. Ὁ Ὄμηρος εἰς τὴν Ἰλιάδα (ΚΓ' 787-791) διά τοῦ στόματος τοῦ Ἀντιλόχου ἀναφέρει ὅτι καί οἱ θεοί ἀκόμη τιμῶσι τοὺς παλαιούς ἀνθρώπους. Ἐκ τούτου ὁ Πρίαμος ἐτόλμησε νά ἐπισκεφθῇ τὸν Ἀχιλλέα, διά νά ζητήσῃ τό σῶμα τοῦ Ἐκτορος, διότι ἐγνώριζε ὅτι θά σεβασθῇ τό γῆρας αὐτοῦ ὁ ὄργισμένος Ἀχιλλεύς. Ἐθεωρεῖτο μεγάλη προσβολή καί ἀναίδεια νά ἀντιμιλήσῃ τις εἰς τούς μεγαλυτέρους εἰς τὴν ἥλικιαν. «Τό ἀντιπεῖν τοῖς πρεσβυτέροις ἡ λοιδορήσασθαι δεινότερον ἐνόμιζον ἡ περὶ τοὺς γονέας ἔξαμαρτεῖν», γράφει ὁ Ἰσοκράτης.

Ο Νέστωρ εὐδίσκει παρηγορίαν διά τὴν ἀλήθειαν τῆς νεανικῆς του ωρώμης εἰς τὴν τιμήν τὴν ὅποιαν ἀπελάμβανε ὡς γέρων ἀπό τοὺς Ἀχαιούς (Ιλιάς ΚΓ' 649). Τόσον πολύ ἔξετιμάτο ὁ σεβασμός τῶν νέων πρός τοὺς γέροντες, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι ἐθεωρήθησαν κάποτε ὅτι ἡσαν κατώτεροι τῶν Σπαρτιατῶν, διότι ἔδειξαν ἀδιαφορία εἰς γέροντα ίστάμενον καί μή εὐδίσκοντα κάθισμα εἰς τὰ Παναθήναια. «Παναθηναίων γάρ ὄντων οἱ Ἀττικοί γέροντα προεπιλάκιζον, προσκαλούμενοι μέν γάρ ὡς παραδεξάμενοι, εἰ δέ παρεγένοιτο, οὐ προσδεχόμενοι, ὡς δέ δεξιάν σχεδόν ἐγένετο κατά τοὺς Λακεδαιμονίων θεωρούς, ἅπαντες τῶν βάθρων ἀναστάντες, τοῦ τόπου παρεχώρουν. Ἀγασθείς δέ ὅχλος ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐκρότησεν μετά πολλῆς ἐπισημασίας καί τις εἶπε τῷ Σπαρτιατῶν: Νή τῷ Σιψ, ἵσασι Ἀ-

θηναῖοι τά καλά οἱ ἄ πράσσουσι δέ» (Πλουτάρχου Ἡθική 235ο'). Εἰς τοῦτο συνετέλεσε ὁ νόμος τῶν Σπαρτιατῶν, δστις ἐπέβαλε τόν σεβασμόν εἰς τούς γέροντας. Ἡ τοι- αύτη συμπεριφορά πρός τούς μεγα- λυτέρους ἡταν τό γνώρισμα τῆς ἀ- ληθοῦς μιρρώσεως τῆς καρδίας καί οὐχὶ τοῦ νοῦ. Ἡτο τό διακριτικόν του λεπτοτάτου ἥθους ἐνός ἀνθρώ- που.

Ἐπίλογος

Τό δόγμα τῶν Ἑλλήνων ὅτι ἔ- πρεπε νά συμπεριφέρωνται μέ εὐγέ- νειαν καί ἀγάπην πρός πάντα Ἑλ-

ληνα, καθ' ὅσον ἡσαν μέλη ἐνός καί τοῦ αὐτοῦ γένους, μέ τά ἴδια ἰδανι- κά, αἰσθήματα καί ὅνειρα διά μίαν καλυτέραν κοινωνικήν συμβίωσιν ὅ- λων τῶν ἀνθρώπων.

Μέ αύτά τά αἰσθήματα τῆς διαδό- σεως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν εὐγενῶν Ἑλλήνων ἡθικοκοινωνικῶν σχέσεων ἐπραγματοποίησε τήν ἐκστρατείαν του ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἰς τήν Ἀσίαν, γενόμενος φορεύς τοῦ ἑλλη- νικοῦ πολιτισμοῦ εἰς ὅλον τόν τότε γνωστόν κόσμον.

**ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ,
τ. Γυμνασιάρχης-Λυκειάρχης**

ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ

Καί πάλιν μικρόν καί ὄψεσθέ με».

(Ἴωάν. ιστ' 16)

Ἄγροικῷ τήν καρδιά μου
κι ἀκούω τά βήματά Σου.

Ἀπλώνω τά δάκτυλά μου
καί πιάνω τό χέρι Σου.

Κοιτάζω στόν καθρέφτη
καί βλέπω τήν εἰκόνα Σου.

Κλείνω τά μάτια μου
καί βλέπω τό πρόσωπό Σου.

Κόβω τό ψωμί
κι εὐωδιάζει τό σῶμα Σου.

Πίνω τό κρασί
καί μ' εὐφραίνει τό αἷμα Σου.

Κι ώστόσο ζῶ
τή μεγάλη Σου ἀπουσία.

Παρηγοριά μοῦ μένει
ἐκεῖνο τό «μικρόν»...

ΕΛΕΥΘ. ΜΑΤΝΑΣ



ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΤΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Διάβασα ένα χρονογράφημα του Παύλου Νιρβάνα. "Έγραψε (καί μέ τι πνεῦμα!) για τούς θιρούβονς. "Όχι για τούς θιρούβοντας τῶν δρόμων πού ήταν «ήσυχώτατοι», ἀλλά για τούς θιρούβοντας τῶν σπιτιών, πού ἐνωχλούσαν τούς διαβάτες τῶν «ήσυχωτάτων δρόμων»!

Βλέπω νά διαμορτύρωνται οι ἀναγνώστες μου. Μά τί λέτε τώρα; Ή φασαρία τῶν σπιτιών ἐνωχλούσε τούς διαβάτες τῶν δρόμων; Καί τά γράφει αὐτά ένας Νιρβάνας;

Μήν διαμαρτύρεσθε. Τήν ἐποχή ἐκείνη, δηλαδή πρό 80 ἑτῶν (τότε δημιουργήθηκε τό χρονογράφημα), οἱ δρόμοι ήσαν κάτι περισσότερο ἀπό ησυχοι. Ἐκτός ἀπό τίς λεωφόρους καί τούς ἄλλους κεντρικούς δρόμους, πού εἶχαν κάποια κίνησι, ὅλοι οἱ ἄλλοι σπάνια ἔβλεπαν αὐτοκίνητο. Καί τά παιδιά ἔπαιζαν στό δρόμο (όχι στά πεζοδρόμια) μέ τίς ώρες, ἀνενόχλητα ἀπό «τροχούς».

Σήμερα, καί στόν πιό μικρό δρόμο κινοῦνται ἄπειρα αὐτοκίνητα, καί ἡ Ἀθήνα ἔχει καταντήσει ένα ἀπέραντο πάρκινγκ. (Ἄχ αὐτές οἱ ξένες λέξεις πού μπήκαν στή γλώσσα μας! Οι μισές λέξεις πού ἀκούμε σέ κάποιες τηλεοπτικές ἐκπομπές εἶναι ἀγγλικές).

Τό 1930 λοιπόν, πού γράφει ὁ Νιρβάνας, βεβαίως οἱ δρόμοι ήταν ησυχοι. Σήμερα ἔχουν τόση φασαρία, πού οι συνηθισμένοι θόρυβοι τῶν σπιτιών οὔτε πού ἀκούγονται.

Ύπαρχει ὅμως καί μιά ἄλλη διαφορά. Ἀπό τά παληά τά σπίτια τήν ήμέρα ἐλείπε συνήθως μόνο ὁ πατέρας. Τώρα λείπουν ὅλοι. Ὁ πατέρας καί ἡ μάννα στή δουλειά. Ἀλλά καί τά παιδιά, συνήθως εἶναι στό σχολεῖο, στά φροντιστήρια ἢ... στήν καφετέρια, ἂν δέν κοιμοῦνται μέχρι τό μεσημέρι, ξενυχτῶντας τά βράδυα. Ὄπότε σ' ένα σπίτι ἔρημο, τί θόρυβοι νά ὑπάρχουν;

Βλέπετε λοιπόν πόσο ὅλα ἔξαρτωνται ἀπό τίς ἐποχές, τίς συνήθειες καί τόν τρόπο ζωῆς. Ἀλλά καί ἀπό τόν συγγραφέα. Πού δταν θέλη νά στιγματίσῃ κάτι (ἢ νά βρῇ θέμα) καί εἶναι ένας Νιρβάνας, μπορεῖ νά σέ πείσῃ ὅτι ὅλοι οἱ ησυχοι δρόμοι ήταν στήν πορεία ὅλων τῶν ἀνθρώπων πού πήγαιναν στή δουλειά τους καί ὅλων τῶν σπιτιών οἱ κάτοικοι θορυβοῦσαν. Καί συνεπῶς, ὅλοι ήταν ἀνάγωγοι (ἐκεὶ καταλήγει τό χρονογράφημα). Ἐνῶ οι σημερινοί —ἀπαξάπαντες!— ἔχουν ἀγωγή. Καί σέβονται τήν ήσυχία τῶν συνανθρώπων τους. "Η κάνω λάθος;

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ



ΣΧΟΛΙΑ

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Στά χρονικά πλαίσια τοῦ νέου ἔτους, δόπου διαβιοῦμε, στά όποια οι ἔξωτερικές συνθῆκες διαφέρουν ἀπό παλαιότερες ἐποχές, χρήσιμο εἶναι νά σχολιάσουμε τήν ἐπικαιρότητα ὑπό τό φῶς τῶν νέων δεδομένων. Ή χρονιά, ή όποια πρό μηνός ἀρχισε θά εἶναι ἔνα ὁρόσημο. Ὁχι μόνον ἐπειδή θά κρίνει εάν θά κρατηθοῦμε στήν λέσχη τῶν προνομιούχων χωρῶν, οἱ όποιες μοιράζονται τό κοινό εὐρωπαϊκό νόμισμα, ἀλλά ἐπειδή οἱ πολίτες θά κληθοῦν νά καθορίσουν τό μέλλον τῆς χώρας, τήν ὥρα πού καταρρέουν παλαιές δομές τῆς οἰκονομίας, τῆς πολιτικῆς καί ἐν γένει τῆς κοινωνίας.

Σήμερα βρισκόμαστε στό λυκόφως τῶν ψευδαισθήσεων μέ τίς όποιες πορευόμεθα γιά τόσα χρόνια. Οἱ Ἑλληνες κατενόησαν πλέον δτι οἰκοδόμησαν τήν ἐθνική τους ζωή χωρίς γερά θεμέλια. Τά αἴτια γιά τήν κατάσταση αὐτήν εἶναι ποικίλα καί ἐπιμερίζονται οἱ εὐθύνες σέ πολλούς. Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας δέν ἐλάμβαναν ἐγκαίρως τίς ἀπαιτούμενες, δχι πάντοτε εὐχάριστες γιά τό εὐρύ κοινόν ἀποφάσεις, ὡστε νά κρατήσουν τόν τόπο σέ ἀσφαλή πορεία. Ἀντίθετα οἱ πιεστικές ἀπαιτήσεις τῶν συνδικάτων ήσαν ἐπάνω ἀπό τίς ἀντοχές τῆς οἰκονομίας, ἐνῶ ὁ ἐπιχειρηματικός κόσμος, κατά πλειο-

ψηφίαν ἔθετε τό ἄμεσον συμφέρον ἐπάνω ἀπό τό κοινόν καλό. Ἡ φοροδιαφυγή, γιά τήν όποια γίνεται σχεδόν καθημερινά λόγος, ἐπῆρε μεγάλες διαστάσεις, ἀφ' ἐνός ἀπό τό κακῶς νοούμενον ἴδιωτικό συμφέρον τῶν πολιτῶν καί ἀφ' ἐτέρου ἀπό τήν χαλαρότητα τῶν κρατικῶν μηχανισμῶν. Πάνω ἀπό ὅλα αὐτά οἱ πολίτες παγιδεύτηκαν σέ αὐτήν τήν κατάσταση ἀπό τό αἰσθημα ἀσφαλείας, τό όποιον τούς είχε καλλιεργηθεῖ γιά δεκαετίες, δτι δέν κρειάζεται νά ἀνησυχοῦν, δτι στήν ἀνάγκη, τό κράτος ἡ κάποιος ὑπερθνικός ὀργανισμός θά τούς βοηθοῦσε, ἐνῶ ἐπανειλημμένα είχαν ἐνδείξεις δτι ἡ αἰσθηση αὐτή ἦταν ἀπατηλή, δτι δηλαδή τό κράτος δέν ἦταν ίκανό νά στηρίξει τέτοιο εύρος εὐλόγων καί μή εὐλόγων ἀπαιτήσεων καί ἐπιδιώξεων.

Ἡ πορεία τοῦ τόπου στό ἄμεσον μέλλον εἶναι ἔνα μεγάλο ἐρωτηματικό. Τό νά περιμένουμε τά χειρότερα εἶναι κάτι, τό όποιον δέν μπορεῖ νά ἀποκλεισθεῖ. Μέσα στήν ψευδαισθήση τῆς ἀφθονίας —ἐν πολλοῖς πλαστή— ἀνετράφηκε ὁ ἀτομισμός, τό κοινόν συμφέρον παραμελήθηκε, ἀνεχθήκαμε τήν ἐπικράτηση ἀνικάνων ἀνθρώπων καί ὑπόπτων συμφερόντων. Καί ὑπό αὐτές τίς συνθῆκες τό κράτος δέν κατάφερε νά ἀνταποκριθεῖ στήν ίκανοποίηση τῶν ὑφισταμένων ἀναγκῶν μέ μειωμένους πόρους.

Σέ αύτήν τήν περίπτωση είναι άπαραίτητη ή άνάπτυξη τής ίδιωτικής, μή κρατικής, πρωτοβουλίας, μέτην εύρεται εννοιαν τοῦ δρου. Η Έκκλησία έχει ήδη τεθεῖ στήν πρωτοπορεία τέτοιων διεργασιῶν. Ο έθελοντισμός καί ή λανθάνουσα κοινωνική άλληλεγγύη θά βοηθήσουν στήν ύπερβαση τής κρίσεως, χωρίς βέβαια νά τρέφουν μέ τίς αύταπάτες δτι είναι δυνατόν νά ξενοδετερώθοιν δλες οι δυσμενεῖς έπιπτώσεις τής έγχωρίου —καί γιατί δχι— καί τής διεθνούς ύφισταμένης κρίσεως.

Μέσα από τίς δυσκολίες τής ζωῆς άνακαλύπτουμε τήν άδυναμία μας άλλα καί τήν δύναμη μας, πού μπορούμε νά διαθέσουμε γιά νά ανταπεξέλθουμε στά πράγματα καί νά ύπερνικήσουμε τίς δυσκολίες. Στό παρελθόν ύπό πολύ δυσκολώτερες έξωτερικές πολεμικές συνθήκες ή δύναμη αυτή, πού πηγάζει από τήν Εύαγγελική Διδαχή έκανε πράξη τήν κοινωνική άλληλεγγύη^(*) μέ δντως έπαινετά άποτελέσματα. Υπό τό πνεῦμα αυτό καλούμεθα καί σήμερα νά μιμηθούμε ύπό τίς ύφισταμενες προϋποθέσεις καί καταστάσεις τό παράδειγμα έκενο τῶν δύο μόλις παλαιοτέρων γενεῶν, πού έδειξαν τόν δρόμον τοῦ καθήκοντος.

ΟΙ ΕΟΡΤΕΣ ΤΟΥ ΔΩΔΕΚΑΗΜΕΡΟΥ

Μᾶς χάρισε καί πάλιν ό Θεός τίς συνθήκες έκεινες γιά νά διέλθουμε είρηνικά τίς έօρτες τοῦ Δωδεκαημέ-

ρου. Όμως γιά τούς μεγαλύτερους τήν ήλικιαν άνθρωπους οι συγκρίσεις τῶν άναμνήσεών των γιά τούς έօρτασμούς παλαιοτέρων έποχῶν δίνουν τήν έντύπωση ὅτι τό κύριον χαρακτηριστικόν τῶν συγχρόνων έօρταστικῶν έκδηλώσεων είναι ή έμπορευματοποίηση αύτῶν καί ή ίκανοποίηση άποκλειστικά τῶν ύλικῶν άναγκῶν τῶν άνθρωπων.

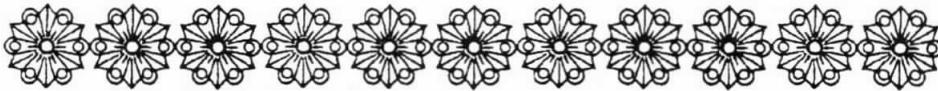
Τούλαχιστον στά άστικά κέντρα μειώνεται στό έλάχιστο τό τόσο διαδεδομένο έθιμο τῶν καλάντων, δπου έλαχιστα πλέον παιδιά κτυποῦν τό κουδούνι τῶν σπιτιῶν γιά νά τηρήσουν αύτό, ούτε πάλι οι ιερεῖς τῶν ένοριῶν έπισκέπτονται τήν παραμονή τῶν Θεοφανείων τίς ούκιες τῶν ένοριτῶν γιά νά φέρουν τήν εύλογία τοῦ Ιορδάνη, ἀφοῦ δέν γνωρίζουν, κτυπῶντας τό κουδούνι τής έξωθυρας, έάν θά εύρεθοῦν πρό θρησκευτικά άδιαφόρων ένοίκων ή άλλοθρήσκων μουσουλμάνων πιστῶν.

Παρά ταῦτα δύμως ύπάρχει καί ή μεγάλη μερίδα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ή όποια σέ μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό είναι ζωντανά μέλη τής Έκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καί ἀγωνίζεται νά έμβαθύνει στό μέγα Μυστηρίον τής Θείας Ένανθρωπίσεως κατακλύζοντας τούς ναούς, προκειμένου να μετάσχει στίς έօρτασμες ίερές άκολουθίες τῶν Χριστουγέννων καί τῶν Θεοφανείων.

Τό γεγονός αύτό είναι μιά στροφή πρός τήν γνησιότητα τοῦ έօρταστικοῦ αύτοῦ κύκλου τοῦ Δωδεκαημέρου, μειώνοντας τό φολκλορικό στοιχεῖο καί έμβαθύνοντας στό μέγα μυστήριον τής Θείας Οίκονομίας.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

(*) Άκτινες τεύχος Νοεμβρίου 2011 μέ τίτλον «Ιστορίες τής κατοχῆς».



ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΟΙ ΚΑΛΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

226 αυτοκτονίες συνανθρώπων μας κάθε ήλικιας άπέτρεψαν μέσα στό 2011 τά στελέχη τής δραστηριας και άποτελεσματικής Δίωξης Ήλεκτρονικού Έγκληματος τής Έλληνικής Αστυνομίας, πού «περιπλούν» 24 ώρες τήν ήμέρα στό διαδίκτυο γιά τόν έντοπισμό τέτοιων περιστατικών.

Τό εξειδικευμένο άστυνομικό προσωπικό έντόπισε στίς ψηφιακές έρευνες τοῦ διαδικτύου αύτούς τούς άνθρωπους, πού έκδήλωσαν τέτοια πρόθεση και προχώρησε άμεσα στίς άπαραίτητες άστυνομικές ένέργειες γιά τήν άποτροπή.

Στήν προσπάθειά τους αύτή, είναι σημαντική ή συνεργασία τοῦ προσωπικοῦ τής Δίωξης Ήλεκτρονικοῦ Έγκληματος μέ εξειδικευμένους έπιστημονες άπό Μή Κυβερνητικές Όργανώσεις (MKO) και τίν 'Εκκλησία, πού συνδράμουν στίς προσπάθειες γιά τή μετέπειτα ψυχολογική ύποστηριξη τῶν άνθρωπων αύτῶν.

Άναμεσα στίς αυτοκτονίες πού άπέτρεψε ή Δίωξη Ήλεκτρονικοῦ Έγκληματος ξεχωρίζει ή περίπτωση 30χρονου, ό όποιος μετά άπό πολύωρη άναξήτηση έντοπίστηκε τελικά σέ παραλία τής Ανατολικής Αττικής, λίγα λεπτά πρίν θέσει τέλος

στή ζωή του. Έπισης, άλλος ένας 33χρονος βρέθηκε σέ ήμιλυπόθυμη κατάσταση μέσα σέ αύτοκίνητο, έχοντας τή ζώνη τοῦ αύτοκινήτου περασμένη γύρω άπό τόν λαιμό του.

Άκομη, μία 33χρονη είχε καταναλώσει μεγάλο άριθμό χαπιών και μέ άμεση παρέμβαση τής άστυνομίας μεταφέρθηκε σέ νοσοκομεῖο γιά νοσηλεία. Παρόμοια ένέργεια είχε κάνει και μία άνηλικη, πού είχε καταναλώσει μεγάλο άριθμό χαπιών, μέ σκοπό νά θέσει τέλος στή ζωή της και ίχαρις στήν έγκαιρη παρέμβαση τής άστυνομίας, μεταφέρθηκε σέ νοσοκομεῖο γιά πλύση στομάχου.

Ύπηρξαν και έπτα περιπτώσεις συνανθρώπων μας, πού είχαν έκδηλώσει τήν πρόθεση γιά βιαιοπραγίες, μέσω ίστοσελίδας κοινωνικής δικτύωσης, και άπό τήν προανάκριση κρίθηκε άπαραίτητος ό έγκλεισμός τους σέ ψυχιατρικές κλινικές γιά θεραπεία.

Χρονικά, εξαρση τῶν ύποθέσεων άποτροπῆς αυτοκτονίας, πού χειρίστηκε ή Δίωξη Ήλεκτρονικοῦ Έγκληματος, παρατηρήθηκε τόν Αύγουστο (39 περιστατικά) και τόν Οκτώβριο (29), ένω τά λιγότερα περιστατικά καταγράφηκαν τόν Ιανουάριο (6). Γενικά, τά περισσότερα περιστατικά καταγράφηκαν καλοκαιρινοί και φθινόπωρο, ένω τά λιγό-

τερα έντοπίστηκαν χειμώνα και ανοιξη.

‘Υπενθυμίζεται ότι στήν ‘Υπηρεσία Οίκονομικής ’Αστυνομίας και Δίωξης ’Ηλεκτρονικού ’Εγκλήματος λειτουργεῖ σε 24ωρη βάση ή τηλεφωνική γραμμή 11012, στήν όποια όποιοσδήποτε πολίτης, άνώνυμα ή έπωνυμα, μπορεῖ νά προσφέρει πληροφορίες γιά τήν πρόληψη, άλλα και τήν αμεση άποτροπή τέτοιων περιπτώσεων. Έπι πλέον, ή έπικοινωνία μέ τήν Δίωξη ’Ηλεκτρονικού ’Εγκλήματος είναι δυνατή και μέσω τής ήλεκτρονικής διεύθυνσης csu@cybercrimeunti.gov.gr.

‘Αξίζει νά σημειωθεῖ ότι οι άστυνομικοί, πού χειρίζονται τίς άποτροπές τῶν αύτοκτονιῶν μέσω Internet, παραμένουν στούς ήλεκτρονικούς ύπολογιστές τους συνέχεια μέχρι νά ολοκληρωθεῖ ή διαχείριση τῶν περιστατικῶν και ή διάσωση τῶν άπελπισμένων άνθρωπων, ἐστω κι αὖ έχει παρέλθει τό 8ωρο τής ύπηρεσίας τους, χωρίς βέβαια νά μποροῦν νά διεκδικήσουν ύπερωρίες...

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Στό σημείωμά μας αύτό θά άναφερθούμε σέ τρία περιστατικά, τά όποια άλιεύσαμε άπό τόν Τύπο και στά όποια έκδηλώνεται ή χριστιανική πίστις και ή δημόσια όμιλογία τῶν συγχρόνων συνανθρώπων μας.

‘Η πρώτη μαρτυρία προέρχεται άπό ένα έπιστήμονα. Στήν Καθημερινή τής 4.12.2011 ύπάρχει μία σύντομος άναφορά σέ έπιστήμονα ἑλλη-

νικῆς καταγωγῆς, τόν κ. Μανώλη Καμβυσέλη, ’Αναπληρωτή Καθηγητή τῆς έπιστήμης τῶν ’Υπολογιστῶν στό φημισμένο M.I.T. Σκοπός τῶν έπιστημονικῶν του έρευνῶν «είναι ή συστηματική κατανόηση τοῦ άνθρωπινου γονιδιώματος άναπτύσσοντας και νούργιες τεχνικές πληροφορικῆς... Μέσα άπό διάφορες έργασίες λοιπόν, στούς τομεῖς ύπολογιστικῆς γεωμετρίας, ρομποτικῆς δρασης, τεχνητῆς νοημοσύνης και άποκεντρωμένου έλέγχου, έψαχνα πῶς μποροῦμε μέσω τῶν ύπολογιστῶν νά κατανοήσουμε τόν κόσμο γύρω μας». Ό έρευνητής έτιμήθη μέ τό βραβεῖο «Νίκη 2011» γιά τήν συνεισφορά του στήν κατανόησι τοῦ άνθρωπινου γονιδιώματος. Στό τέλος τῆς μικρῆς αὐτῆς συνεντεύξεως καταλήγει: «‘Η μίμηση τῆς άνθρωπινης σκέψης και νοημοσύνης άπό τούς ήλεκτρονικούς ύπολογιστές μᾶς στερεῖ πιά τή μοναδική μας θέση ώς τό μόνο συνειδητό ὄν. Ξαφνικά διεισδύουμε σέ θέματα μεταφυσικῆς, άκόμα και θρησκείας. ‘Οσο δημως περισσότερο κατανοοῦμε τί μᾶς κάνει άνθρωπους τόσο περισσότερο θαυμάζουμε και σεβόμαστε τό τέλειο τῆς δημιουργίας. Καί καθώς προχωροῦν ή άνθρωπινη γνώση και έπιστήμη, μποροῦμε νά εἴμαστε σύγουροι ότι ένας περήφανος παντοκράτωρ Θεός μᾶς κοιτᾷ και χαμογελᾶ. Ποῦ και ποῦ μᾶς δείχνει και τόν δρόμο». Όλοκληρώνει, δηλαδή, τίς άπόψεις του ό νέος αύτός έπιστήμων κάνοντας μία θαραλλέα όμιλογία τής πίστεώς του όχι άπλως σέ κάποια άνωτέρα Δύναμι, άλλα

σέ προσωπικό Θεό, παντοκράτορα, δύπως Τόν ἀποκαλοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως. Θά μποροῦσε νά παραμείνη στήν ἀπλῇ ἐνημέρωσι τῶν ἀναγνωστῶν του γιά τά ἐπιστημονικά του ἐπιτεύγματα, ἀλλά ἡθέλησε νά προσδώσῃ στόν λόγο του καί μία διάστασι πίστεως: ἡ πρόδοσις τῆς ἐπιστήμης κατ' αὐτόν δέν ὀφείλεται μόνον στίς ἀνθρώπινες προσπάθειες, ἀλλά καί στίς παρεμβάσεις τοῦ Θεοῦ μέσα στήν ἀνθρωπίνη ἴστορία καί στίς ζωές τῶν συγκεκριμένων ἀνθρώπων. Μᾶς ἐνθυμίζει τό βιβλικό λόγιο: ὁ Θεός «ἔδωκε ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σ. Σειρ. 38:6).

‘Ανάλογος μαρτυρία ύπαρχει στήν ἵδια ἐφημερίδα (27.11.2011), προερχομένη ἀπό τήν γνωστή τραγουδίστρια κ. Ἐλένη Βιτάλη, σέ συνέντευξί της μέ τόν εὔγλωτο τίτλο «Ζοῦμε στόν αἰῶνα τοῦ ἀπατεώνα». Στήν συνέντευξι αὐτῆς διαβάζομε τά ἔξης ἀξιοσημείωτα: «Μέ τήν ἵδια ἄνεση μιλάει γιά τήν ἐξάρτηση πού εἶχε, σάν νά λυτρώνεται μέ τίς λεπτομέρειες. “Τέσσερα-πέντε” ύπνοστεντόν τήν ἡμέρα γιά νά κοιμηθῶ. “Ἄλλος μέ μισό καί δέν ξυπνᾶ. Μέ παρακαλοῦσε ἡ μάνα μου νά πάμε στήν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ στά Σπάτα, ἀλλά δέν τήν ἄκουγα. Πήγαμε τελικά μέ τόν πατριό μου τόν Λυκούργο καί οἱ τρεῖς. Μπαίνοντας στήν ἐκκλησία, ἀντί νά σταθῶ ἵσια, κάτι μέ ὄδηγοῦσε δεξιά. Βλέπω τόν Χριστό ἀπέναντί μου, ἔχω τήν ἵδια εἰκόνα, καί μέ πιάνει ἔνα κλάμα ἀτέλειωτο, λυτρωτικό. “Οταν πήγα σπίτι, εἶπα “τό χρειάζομαι τώρα τό

χάπι; Γιατί;”. Ἡταν ἡ ἐποχή πού δέν τήν ἄκουγε οὔτε ἡ ψυχή οὔτε τό σῶμα της. Ἐπτά χρόνια κράτησε ἡ πάλη. “Εἶχα ἐξαρτηθεῖ γιά τή σωτηρία τοῦ ὑπνου. “Ομως ἐκείνη ἡ ἡμέρα ἦταν διαφορετική. Τελικά, κορίτσι μου, ὅλα ἀπό τό μυαλό περνᾶνε”. Δέν ἀφήνει περιθώρια γιά ἀμήχανες σκέψεις: «μή νομίζεις ὅτι κάνω προσηλυτισμό». Καί λίγο παρακάτω δηλώνει: «Πότε νοιώθει καλύτερα; “Οταν κοινωνῶ. Ἐπειδή δέν μπορῶ νά ξυπνήσω τό πρωί, πάω Σάββατο βράδυ καί πιάνεται σάν Κυριακή πρωί, νά τό ξέρεις. Στόν Χριστό στά Σπάτα πού ἔχει πάντα Σάββατο βράδυ ἀγρυπνία». Κι ἐδῶ βλέπομε μία θαραλλέα ὄμολογία ἀφ' ἐνός τοῦ ἀδιεξόδου στό όποιο είχε περιέλθη ἡ ἀνωτέρω τραγουδίστρια μέ τήν ἐμπλοκή της στό κυνήγι τῆς ἐπιτυχίας καί τῆς προβολῆς καί ἀφ' ἐτέρου τῆς διεξόδου πού βρῆκε μέ τήν μετάνοιά της καί τήν ἐπιστροφή της στόν Θεό καί στήν ἐκκλησιαστική ζωή. Τονίζει, εὐθαρσῶς, τό πόσο ἀνακουφιστική καί τονωτική εἶναι γι' αὐτήν ἡ συμμετοχή της στήν θεία Λειτουργία καί ἡ μετάληψις τῶν ἀχράντων Μυστηρίων. Προτρέπει, μάλιστα, τούς ἀναγνῶστες νά γευθοῦν αὐτήν τήν ὑπερφυσική ἐμπειρία στό ναό πού κι αὐτή ἐκκλησιάζεται.

‘Η τρίτη περίπτωσις ἐδημοσιεύθη στό κοσμικό περιοδικό «Λοιπόν» (22. 12.2011) καί ἀνεδημοσιεύθη στόν «Όρθοδοξο Τύπο» (30.12.2011). Ἐκεῖ διαβάζομε ὅτι ὁ γνωστός στήν Κρήτη τραγουδιστής κ. Ἐμμανούηλ Κονταρός ἀπέδωσε τήν

σωτηρία του άπό τροχαῖο ἀτύχημα στόν ἄγιο Σπυρίδωνα. Τήν ἡμέρα δέ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἄγίου προσεκάλεσε πλῆθος ἀνθρώπων (ἀναφέρεται ό ἀριθμός 1500) γιά νά τιμήσουν τόν ἄγιο Σπυρίδωνα, ό όποῖς τοῦ ἔχαρισε τήν ζωή καί τήν ύγεια του καί νά κάνουν τά θυρανοῖξια μικροῦ ἐκκλησιδίου τοῦ ἄγίου πού ἔκτισε μέσα στό σπίτι του στό Ρέθυμνο. Ὁ καλλιτέχνης ἐδήλωσε στό περιοδικό: «Ο ἄγιος μέ βοήθησε νά σωθῶ καί θά μέ βοηθήσει νά πάω περπατῶντας, γιά νά ἐγκαινιάσουμε τό ἐκκλησάκι του». Κι ἐδῶ βλέπομε τήν ἀπόδοσι τῆς σωτηρίας του στήν

θαυματουργική ἐπέμβασι τοῦ ἄγίου Σπυρίδωνος καί τήν εὐχαριστήριο ἀφιέρωσι μικροῦ ναοῦ πρός τιμήν τοῦ ἄγίου καί δόξα τοῦ Τριαδικοῦ θεοῦ.

Οι μαρτυρίες αύτές, κι ἄλλες ἀνάλογες, οἱ όποιες ἀνά καιρούς πίπτουν στήν ἀντίληψί μας, μᾶς τονώνουν καί μᾶς διδάσκουν νά γινόμαστε κι ἐμεῖς μέ τήν σειρά μας στά περιβάλλοντα πού ζοῦμε θαραλλέοι ὁμολογητές τῶν ὕσων ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ στίς ζωές μας.

I. K. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ



ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ

Μαζί θά περπατήσουμε χέρι μέ χέρι,
σ' αύτά τά κρύα καί σκοτεινά κι ἄγνωστα μέρη.
Τ' ὀλόφωτό σου καί παρήγορό σου βλέμμα,
τό πολικό μου καί γλυκό μου θάναι ἀστέρι.

Κράτα με, Ἀγάπη, καί μιάν ὥρα μή μ' ἀφήσης
ἀγκάθια, πέτρες – καί τά πόδια στάζουν αἷμα...
σάν νά μ' ἐχθρεύωνται καί τ' ἄψυχα τῆς φύσης.
Κράτα με, Ἀγάπη, στόν ἀνήφορο τῆς ζήσης.

G. ΒΕΡΙΤΗΣ

ΧΡ. ΦΙΑΜΕΓΚΟΣ

Ο Χρήστος Φιαμέγκος γεννήθηκε είς τό Ξυλόκαστρον Κορινθίας τό 1934. Έσπούδασε Οίκονομικές Έπιστημες είς τήν τότε Ανωτάτην Εμπορικήν Σχολήν (Οίκονομικόν Πανεπιστήμιον).

Μετά τήν έκπλήρωση τῶν στρατιωτικῶν του καθηκόντων, διωρίσθηκε είς τήν Τράπεζαν τῆς Ελλάδος, ὅπου ἀρχικά ἐστελέχωσε τό ύποκατάστημά της στήν Καλαμάτα καὶ μετά ἐργάστηκε είς τό Κεντρικό τῆς ἔδω στήν Αθήνα, ὅπου ἔξελίχθηκε ὑπηρεσιακῶς μέ επιτυχίαν, ἀφοῦ ἔφθασε στόν βαθμό τοῦ Δ/ντοῦ Προσωπικοῦ.

Ο Χρήστος Φιαμέγκος ἦταν φύσις εὐγενής καὶ προσηνής, ἄνθρωπος φιλομαθής καὶ ἐργατικός. Εἶναι ἄξιο νά ύπογραμμισθεῖ ὅτι ὅταν εἶχε πρό ἐτῶν προκηρυχθεῖ Πανελλήνιος Διαγωνισμός, μέ θέμα: «Τό Εμπόριον κατά τήν περίοδον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821», ὁ Χρήστος συμμετέσχε είς αὐτόν καὶ ἐπέτυχε νά λάβει τό 2ον βραβείον.

Εύτύχησε καὶ είς τήν συγκρότηση ἐπιτυχημένης οίκογενείας. Συζευχθείς μέ τήν Μαρίαν Παπανικολάου, ἀπέκτησαν τρία παιδιά, πού σάν ἐπιτυχημένοι ἐπιστήμονες (Δικηγόρος - Χημικός - Ιατρός) διακονοῦν μέ τίς δραστηριότητές τους

ἐπιτυχῶς τήν Έλληνικήν Κοινωνίαν.

Πέραν τῆς φιλομάθειάς του, ἀπό τήν μαθητική του ἡλικία ἔδειξε τά πνευματικά ἐνδιαφέροντα, συμμετέχοντας είς τά Κατηχητικά Σχολεῖα, τίς Χριστιανικές Μαθητικές Όμάδες (ΧΜΟ), ἐν συνεχείᾳ ως φοιτητής στήν ΧΦΕ καὶ σάν ἐπιστήμων στήν ΧΕΕ, πάντοτε μέ ἐνεργητικότητα καὶ προσωπική δράση, γράφοντας ἀρθρα καὶ δίνοντας ὄμιλίες σέ διάφορες πόλεις καὶ ἀκροατήρια.

Ἐπί τρεῖς συνεχεῖς θητεῖες (2000-2009) ἀναδείχθηκε Γραμματέας τῆς «Πανελλήνιου Όμισπονδίας Ορθοδόξων Χριστιανικῶν Σωματείων 'Ο Απ. Παῦλος» ὅπου ἄφησε ἀριστεῖς ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις προθύμου, ἀσκονού καὶ πολυτίμου συνεργάτου, ἀληθινοῦ χριστιανοῦ ἀγωνιστοῦ!

Ο Χρήστος Φιαμέγκος ἀπεδείχθη ἀληθινός χριστιανός ἀγωνιστής ἴδιαιτέρως στά τελευταῖα ἔξ (6) ἔτη τῆς ζωῆς του μέ τίς ἀρετές τῆς καρτερίας, ὑπομονῆς, πίστεως είς τόν Σωτήρα Χριστόν καὶ τήν ἄσβεστη ἔλπίδα του! Κοινωνώντας σταθερά καὶ συνεχῶς τόν Χριστόν, παρέδωσε τήν ἀγνή ψυχή του στίς 29 Νοεμβρίου 2011. Αἰωνία του ἡ Μνήμη!

ΦΙΛΟΛΑΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ



ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κύριε Διευθυντά,

Παρακαλούμησα χθές τό βράδυ στό Μέγαρο Μουσικής Αθηνῶν, τήν έκδήλωση πού όργάνωσε ή 'Αρχιεπίσκοπή Αθηνῶν, ἐπί τῇ έκδοσει τοῦ τόμου τοῦ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τῆς 'Αγγειοχειρουργικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Αθηνῶν κ. Παναγιώτη Δημακάκου ύπό τόν τίτλον «Ο Ιπποκράτης στήν Πολιτεία τοῦ Θεοῦ».

Στήν στρογγύλη τράπεζα μέ θέμα «Χριστιανισμός καί Ἐπιστήμη» συμμετεῖχαν:

1. Ὁ κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης, πρ. Πρύτανις, Πανεπιστημίου Αθηνῶν.

2. Ὁ Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

3. Ἡ κ. Ἀνν Μπενάκη-Ψαρούδα, πρ. Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ελλήνων, Ακαδημαϊκός.

4. Ὁ κ. Δημήτριος Παπαδημητρίου, Καθηγητής 'Αγγειοχειρουργικῆς 'Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

5. Ὁ κ. Κωνσταντίνος Νάστος, Χειρουργός, δρ Ιατρικῆς, καί

6. Ὁ κ. Ἀθανάσιος Φωκᾶς, Καθηγητής Πανεπιστημίου Cambridge, Ακαδημαϊκός.

Όλοι οι διακεκριμένοι όμιλητές ἀνεφέρθησαν δχι μόνο στήν ἐπιστημονική ἀξία τοῦ καθηγητῆ Δημακάκου ἀλλά καί στό ἥθος καί τήν Χριστιανική του Πίστη καί ἐτόνισαν

αὐτό πού οι «Ἀκτῖνες» ἀπό τῆς ἔκδοσεώς τους ὑποστηρίζουν, δτι ἡ ἐπιστήμη δχι μόνο δέν ἀντιτίθεται στήν Χριστιανική Πίστη ἀλλά ἀντίθετα συμβαδίζουν κινούμενες σέ διαφορετικό ἐπίπεδο ἡ κάθη μία.

Μετά τούς ἐκλεκτούς όμιλητάς, ὁ καθηγητής κ. Δημακάκος, ἀφοῦ ηύχαριστησε δόλους τούς όμιλητές καί τούς παρισταμένους, ἔκανε μιά θαρραλέα όμολογία πίστεως, τονίζοντας δτι δέ δλη τον τήν ίατρική θητεία καί πρίν ἀπό κάθη ἐγχείρηση καί μετά προσηγέτο καί ἐπεκαλεῖτο τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ γιά τήν θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς.

Τήν δλη ἔκδήλωση ἔκλεισε μέ θερμό χαιρετισμό ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Αθηνῶν καί πάσης Ελλάδος κ. Τερρώνυμος.

Στήν ζοφερή ἐποχή πού ζοῦμε καί πού πολλοί βάλλουν ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως ἐν ὀνόματι μιᾶς κακῶς ἐννουμένης προοδευτικότητος ἐπικαλούμενοι δῆθεν συμπεράσματα τῆς ἐπιστήμης, τέτοιες ἔκδηλωσεις καί παραδείγματα δπως τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημακάκου, ἐντισχύουν τήν πίστη μας καί τήν ἐλπίδα δτι ὁ Θεός διά μίαν ἀκόμη φρογάν θά σώσει αὐτήν τήν χώρα μέ τήν τρισκυλιετή ίστορία καί τόν πολιτισμό.

Μέ εξαιρετική τιμή
ΤΑΚΗΣ ΜΠΟΛΑΣ
Οικονομολόγος-Νομικός

* * *

Κύριε Διευθυντά,

Η αξιότιμη άριθμογράφος της Καθημερινής κ. Ξένια Κουναλάκη στό ́ρθρο της «Ρόδα, τσάντα και ́ρησκευτικά» (στό φύλλο της 24.11.2011) έκθετει τίς άποψεις και τό φόρτο της για το «Βαλκανικό Ίραν» πού ύποτίθεται ότι θά καταντήσει ή Έλλαδα ́ν επανέλθει τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στά σχολεῖα! «Αν τροποποιηθεῖ (έπι τό αὐτηρότερον) ὁ νόμος περὶ ίθαγένειας (και «θ' ἀναγκαστοῦν τά παιδιά τῶν μεταναστῶν νά διδάσκονται ύποχρεωτικά τή χριστιανορθόδοξη ἐκδοχή περὶ θρησκείας!) και ́ν τυχόν ἐφαρμοσθεῖ και πάλι στήν παιδεία τό πολυτονικό σύστημα γραφῆς, τώρα δέ πού «τ' ἀρχαῖα Έλληνικά διδάσκονται (ἀκούσον, ἀκούσον) μέ ψυχαναγκαστική λεπτομέρεια στό γυμνάσιο». Έπειδή οι παραπάνω άποψεις της κ. Ξένιας Κουναλάκη τυγχάνουν τελείως ἀνεδαφικές και μέ βρίσκουν πλήρως ἀντίθετο, θά ηθελα (μ' ὅλη τήν ἔκτιμησή μου πρός τό πρόσωπό της, ἀλλά και ώς τακτικός ἀναγνώστης τής Καθημερινής ἀπό τά φοιτητικά μου χρόνια), νά πῶ ότι καλόν είναι ν' ἀποφεύγουν οἱ διάφοροι ἀριθμογράφοι-συνεργάτες τής ἐφημερίδας (γιατί ύπάρχουν και ἄλλοι μέ τήν ίδια λανθασμένη γραμμή) νά ἐκφράζονται τόσο ἀπόλυτα και καταλυτικά, εύκαιρως-ά-

καιρώς γιά τόσο σπουδαῖα και μεγάλα θέματα δπως ή θρησκεία, ή γλώσσα, ή ίθαγένεια κ.λπ. Νά είναι προσεκτικότεροι, διότι αύτά τά θέματα ἀκριβῶς δέν είναι τυχαῖα, ἀλλά ἀντιθέτως είναι ἀπό ἔκεννα τά θεμελιώδη ζητήματα πού ἐγγίζουν αύτήν τήν ύπόσταση τοῦ Έθνους. Αύτό θά τό ἀντιλαμβανότανε εύκολότερα πιστεύω και ή κ. Ξένια Κουναλάκη ́ν πρόν γράψει τό ́ρθρο της είχε ύπ' ὅψιν της (και ́ν μελετοῦσε, θά ἐλεγα) τή μεγάλη ἔγχρωμη φωτογραφία πού ηδη ή Καθημερινή (πρός τιμήν της, μόνη αὐτή) προέβαλλε στήν πρώτη σελίδα (στό ίδιο φύλλο) μέ τούς σημερινούς Ρώσους πολίτες νά ἀναμένουν ύπομονετικά μέ ἐμφανή τή βαθιά εύσεβεια στά πρόσωπά τους τή σειρά τους νά προσκυνήσουν τήν Αγία Ζώνη τής Θεοτόκου (ύπό θερμοκρασία -11° βαθμῶν). Αύτή είναι ή ζωντανή Ορθόδοξη Πίστη ἀπό τήν ὅποια ἔχει ἀμεση και ἀπόλυτη ἀνάγκη ίδιως σήμερα ή δεινοπαθοῦσα πατρίδα μας. Καιρός νά γίνει ἀπό ὅλους ή μεγάλη στροφή πρός τίς αἰώνιες ἀξίες πού τόσο ἀφρονα ἔγκαταλείψαμε. Αύτό είναι και τό μήνυμα τής Εἰκόνας τῶν Ρώσων προσκυνητῶν της («μιά εἰκόνα λέει δσα χώλιες λέξεις»). Ή Ας τό ἀκούσουμε και ἄς τό μελετήσουμε βαθύτερα.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΑΛ. ΑΛΕΞΙΟΥ
Πρόεδρος Έφετών Ε.Τ.

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαίον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τήν 1ην ἑκάστου μηνός. Ιδιοκτήτης: «Χριστιανική Ένωσις Ακτίνες», ὁδός Καρύτσα 14, 105 61 Αθῆναι, Τηλ. 210.32.35.023. Έκδότης και Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ιατρίδης, Παρθενώνος 26, 117 42 Αθῆναι. Υπεύθυνη Τυπογραφείου: Μαρία Κ. Τσινταράκη, Γαμβέττα 12, 106 77 Αθῆναι, Τηλ. 210.38.05.816. Τιμή τεύχους ΕΥΡΩ 1,50. Έτησίον συνδρομή, Έσωτερικοῦ ΕΥΡΩ 15, Έξωτερικοῦ ΕΥΡΩ 30. Η Έπιτροπή ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτήν τό δικαίωμα νά μή δημοσιεύῃ ή νά συντέμνη κατά τήν κρίσιν τής οίονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιεύμενα ή μή, δέν ἐπιστρέφονται. Άναγγελίαι ἐντύπων ἐν γένει και θιβλιοκρισίαι δέν δημοσιεύονται. www.xee.gr. ΚΩΔΙΚΟΣ 1692.

Τόπος ἐκδόσεως Αθῆναι, Φεβρουάριος 2012

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

ΕΠΑΝΕΞΕΔΟΘΗ

Γ. ΒΕΡΙΤΗ

**ΑΠΑΝΤΑ
ΠΟΙΗΜΑΤΑ**

Έκδοση Όγδοη

Έκδόσεις «Η Δαμασκός»

Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210.32.21.283

«ΑΚΤΙΝΕΣ»
ΚΑΡΥΤΣΗ 14, Τ. Τ. 105 61
ΑΘΗΝΑΙ



«ΑΚΤΙΝΕΣ»
Έπιστήμη - Φιλοσοφία - Κοινωνικά Ζητήματα +
Γράμματα - Τέχνη

EYPETHPIO «AKTINΩN»
TOMOI: 1938-1997



Έπιμέλεια
ΒΑΣ. Χ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΚΤΙΝΩΝ»
ΑΘΗΝΑ 1998